

ΕΤΟΣ Α'. ΤΕΥΧ. Ε'. ΕΝ ΜΙΤΥΛΗΝΗ: 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1879.

Ἄλλ' ἔστι χαλεπὸν λέγειν περὶ ὅτουσιν
μαθήματος, ὡς οὐ χρὴ μανθάνειν· πάντα
γὰρ ἐπίσασθαι ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι. Πλά-
των Λάχ. 182. Ε.

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ Σημιτικῶν Γλωσσῶν.

Συνήθως αἱ καλούμεναι Σημιτικαὶ γλῶσσαι καὶ ἔθνη θεωροῦνται ὡς ὅλως ἰδιοφυῆς χωριστὸς κορμὸς τὸν ὅποιον καὶ ἂν τις λάβῃ ὡς λόγον διαιρέσεως τὴν σύγκρισιν τῶν γλωσσῶν, καὶ ῥητῶς τὴν τῶν Σημιτικῶν καὶ Σανσκριτικῶν, φαίνεται, ὅτι δικαιολογεῖται, κατὰ τὴν γνώμην τῶν σημαντικωτέρων Γλωσσολόγων. Ὁ Βιλέλμος Οὐμβόλδος π. χ. μεταξὺ αὐτῶν διατείνεται ὅτι » αἱ Σημιτικαὶ γλῶσαι ἀνήκουσι κατὰ τὸν σχηματισμὸν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κλάσιν μὲ τὴν Σανσκριτικὴν. « Οὐδὲ δύναται νᾶ

προβάλη τις άλλον εθνογραφικόν λόγον, διατι τὰ Σημιτικά ἔθνη δὲν πρέπει νὰ συγκαταριθμηθῶσι εἰς τὸν Ἰνδοευρωπαϊκὸν κορμὸν, ἀν καὶ ἐντὸς αὐτοῦ, διὰ λόγους γλωσσολογικούς, ἀποτελῶσιν ἀνεξάρτητον καὶ χωριστὴν οἰκογένειαν.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη διαιρεῖται εἰς πολλοὺς κλάδους. Α΄.) τὸν Ἑβραϊκὸν κλάδον.

Οἱ Ἑβραῖοι ἔχασαν ὡς γνωστὸν μετὰ τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως καὶ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν γλῶσσαν. Οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν, Ἰουδαῖοι, εἶνε δισκορπισμένοι εἰς ὄλον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ διατηροῦσι τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων των ἀκόμη μόνον εἰς τὰ ἀγιόγραφα βιβλία. Ἡ ὑπὸ τῶν λογίων (τῶν Ῥαβίνων) αὐτῶν λαλουμένη ἀκστάλητος διάλεκτος (Jargon) εἶνε πολλὰ διεφθαρμένη καὶ μὲ πολυειδεῖς ξενισμοὺς συμμιγμένη Ἑβραϊκή. Ἐκτὸς δὲ

1) τῆς Ἑβραϊκῆς ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν

2) ἡ Φοινικικὴ καὶ

3) ἡ Καρχηδονικὴ γλῶσσα. Ἀμφότεραι δὲ αὗται αἰ πιθανῶς πολλὰ ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας γλῶσσαι εἶνε νεκραί, καὶ ἐκ τῆς Γραμματολογίας αὐτῶν ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν μόνον μικρὰ λείψανα. Ἡ σημερινὴ Μελιταία (μαλτέζικη) γλῶσσα εἶνε μίγμα γλωσσῶν, τῶν ὁποίων τὴν βάσιν ἀποτελεῖ ἡ Καρχηδονικὴ γλῶσσα.

Β΄. Τὸν Ἀραμαϊκὸν ἢ Συριακὸν κλάδον, τοῦ ὁποίου τὰ ἔθνη ποτὲ περιελάμβανον αἱ χώραι αἰ πρὸς τὸ Α καὶ ΒΑ. τῆς Παλαιστίνης, μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Περσικῆς καὶ Ἀρμενικῆς Ὑψιτοπίας (Hochland). τῆς Ἀράμ κατὰ τὴν βίβλον. Οὗτος ἐξέλιπε τὴν σήμερον περιελάμβανε δὲ

1) τὴν Ἀσσυριακὴν γλῶσσαν

2) τὴν Χαλδαϊκὴν καὶ

3) τὴν ἰδίως Συριακὴν. Ἡ τελευταία εἶνε μέχρι

τῆς σήμερον ἡ κοινὴ γλῶσσα τινῶν ἐθναρίων τοῦ Λιβάνου ἐν Συρία, Μεσοποταμία, Κουρδιστάνη καὶ ἡ γραπτὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα τῶν ἐν ταῖς χώραις ταύταις δισκορπισμένων χριστιανικῶν αἵρέσεων, των Μαρωνιτῶν, Ἰακωβιτῶν, Νεστοριανῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐν Ἰνδία Θωμαϊτῶν Thomas ekristen. Αὕτη ἡ γλῶσσα ἐγίγκει εἰς τὸν ἐξαφανισμὸν αὐτῆς καὶ εἶνε παράδοξον πῶς διετηρήθη μέχρι τοῦ νῦν, ἐνῶ ἡ Συριακὴ ἐθνικότης ἀπὸ πολλῆς ἐξέλιπεν. Ἡ Παλμυρινὴ διάλεκτος μετὰ τὸ τῶν Συριακῶν διεγείρει πολὺ τὸ διάφορον διὰ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν περιφῆμων ἐρειπίων τοῦ Ταδμόρ.

Γ΄ τὸν Ἀραβικὸν κλάδον τὸν σημαντικώτατον καὶ οὐσιωδέστατον ὅλης τῆς Σημιτικῆς οἰκογενείας. Οἱ Ἀραβες διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν πηγάσασαν Μωαμεθανικὴν μετανάστασιν τῶν ἐθνῶν, εἰσεχώρησαν πανταχοῦ, ὅπου καὶ ἡ λατρεία τοῦ Προφήτου. Εὕρισκει τις αὐτοὺς ἐκτὸς τῆς πατρίδος των, σιμὰ τῶν αὐτοχθόνων ἐθναρίων, ἰδίως εἰς πλῆθος ἐν τῇ βορείῳ Ἀφρικῇ καὶ δυτικῇ Ἀσίᾳ, ἔπειτα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Σουδάνας, εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀδάν, Αἰάν, Ζαγγουεβάρ, Μοζαμβίκ, καὶ Μαδαγασκάρ, εἰς ὅλους τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Περσικῆς, Ἰνδικῆς καὶ Σουνδικῆς θαλάσσης μέχρι τῶν Μολούκων καὶ Φιλιππίνων νήσων (ἢ ὡς ἀνεξάρτητα ἐθναρία ἢ ὡς ἀποίκους καὶ μεταναστεύσαντας ἐμπόρους). Ἡ Ἀραβικὴ γλῶσσα εἶνε γραπτὴ καὶ καλλιεργημένη γλῶσσα τῶν λογίων ὄλων, ἰδίως δὲ τῶν σουννιτικῶν Μωαμεθανῶν, ἐνῶ ἡ Περσικὴ ἐπέχει τοῦτον τὸν τόπον μόνον παρὰ τοῖς Σχίταις. Αὕτη ἡ γενικὴ διάδοσις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραπτῆς γλώσσης ἐτήρησε τὴν ἐνότητα τοῦ γλωσσικοῦ τύπου οὕτως, ὥστε αἱ Ἀραβικαὶ διάλεκτοι διαφέρουσι πολλὰ ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἡ μεγάλη κατὰ τόπον ἀπόστασις τὰς καλουμένας Μαυριτανικὰς καὶ τὰς δυτικὰς ἢ Μογγρεβικὰς διαλέκτους (αἵτινες λαλοῦνται εἰς τὴν Β.

καὶ ΒΔ. παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τῶν Βεδουίνων τοῦ Ἀτλαντος καὶ τῆς ἐρήμου, σιμὰ τῶν φυλῶν τῆς Βαρβαρίας τῶν μόνων κατοίκων τῶν τῆς βορείου Ἀφρικῆς παραλίων καὶ ἐρήμων) μόνον ἐξ ἐκείνων ἀπεμάκρυνεν, τὰς ὁποίας ἀκούει τις εἰς τὴν Ἀραβίαν, καὶ καταλαμβάνει εἰς τὸ Μαλαϊκὸν ἀρχιπέλαγος. Ἀφοῦ τὸ ἀρχαιότερον Ἀλφάβητον, τὸ Κουφικὸν ἐγένεν ἄχρηστον, παρεδέχθησαν δύο ἄλλα τὸ ἀνατολικὸν (Νεσκι) καὶ τὸ δυτικὸν (Μογγρεβῦ).

Δ'. Τὸν Ἀβυσσιακὸν κλάδον.

Τὰς ἐνταῦθα ἀνηκούσας γλώσσας ἐθεώρησαν ὡς θυγατέρας τῆς νεκρᾶς ἀρχαίας Ἀραβικῆς καὶ ἐπομένως ὡς ἀδελφὰς τῆς σημερινῆς κοινῆς Ἀραβικῆς, καὶ ἐκ τούτου συνήγαγον καὶ συγγένειάν τινα μεταξὺ Ἀβυσσινῶν καὶ Ἀράβων, ἂν καὶ οἱ τελευταῖοι ἀποκρούωσι τὸ τοιοῦτον ὡς ὕβριν. Οἱ δὲ Ἀβυσσινοὶ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὅχι ὡς ἄπλοὶ ἀποικοὶ τῶν μεταγενεστέρων Ἀράβων, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἀπόγονοι ἀρχαίου Αἰθιοπικοῦ ἀλλ' ἴσως συγγενοῦς τοῦ Ἀραβικοῦ ἔθνους.

Τὰς πολυαριθμοὺς διαλέκτους τῆς ὀρεινῆς Ἀβυσσινίας περιλαμβάνουσιν εἰς δύο κυριώτερα ἀθροίσματα

1) τὸ βόρειον ἢ τὴν γλῶσσαν Γῆζ, εἰς τὴν ὁποίαν διακρίνεται ἢ ἀρχαία γραπτὴ γλῶσσα, ἢ γλῶσσα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ἀξοῦμ, καὶ ἢ νεωτέρα κοινὴ γλῶσσα τοῦ ὀρεινοῦ ἔθνους Ἀγαζι, καὶ ἢ γλῶσσα Τίγρε, ἣτις εἶνε συγχρόνως ἢ νεωτέρα γραπτὴ γλῶσσα ὄλου τοῦ Ἀβεσχίου.

2) Τὴν γλῶσσαν Ἀμάραν, τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τῆς αὐλῆς τῆς Ἀβυσσινίας, καὶ τὴν κοινὴν γλῶσσαν εἰς τὰ Μ. Δ. μέρη τῆς χώρας. Μὲ τοὺς Ἀβυσσινούς συγγενέουσι.

3) οἱ Κόπται οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἂν καὶ ἢ γλῶσσά των ἀπέχη πολὺ τῆς Ἀβυσσινικῆς.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.

Περὶ Πλανητῶν.

Οἱ πλανῆται περιγράφουσι τροχιάς, ἧται ἔχουσι κίνησιν μεταθέσεως περὶ τὸν Ἥλιον, ὅστις ἔλκει αὐτοὺς κατὰ τὸν νόμον τῆς Βαρύτητος ἢ τῆς γενικῆς ἔλξεως, ἀνακαλυφθείσης ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος. Αὕτη ἢ ἐλξις κληθεῖσα καὶ παγκόσμιος Βαρύτης ἢ κεντρόμολος δύναμις κάμνει τὰ οὐράνια σώματα νὰ ἔλκωνται πρὸς ἀλλήλα κατ' εὐθὺν λόγον τῆς μάζης αὐτῶν καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ τετραγώνου τῶν ἀποστάσεων: τοῦτέστιν, ἐὰν ὑποθέσωμεν δύο σώματα κείμενα εἰς τινα ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, ὧν τὸ ἕτερον νὰ ἔχη διπλασίαν μάζαν τῆς τοῦ ἑτέρου, τὸ πρῶτον θέλει ἔλκει τὸ δεύτερον δις περισσότερον ἢ ἔσον τὸ δεύτερον τὸ πρῶτον· καὶ ἐὰν προσέτι ἐν σῶμα ἔκειτο εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ κέντρου ἔλξεως διπλασίας τῆς εἰς ἣν κεῖται τόρα, ἤθελεν ἔλκεσθαι ὑπ' αὐτοῦ τετράκις ὀλιγώτερον, καὶ ἐὰν ἦτο τρεῖς μακρυσμένον, ἤθελεν ἔλκεσθαι ἐννεάκις ὀλιγώτερον, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ὅθεν ὁ Ἥλιος, ὅστις ἔχει μάζαν ἀσυγκρίτως περισσοτέραν τῆς τῶν ἄλλων σωμάτων τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, ἔλκει αὐτὰ πρὸς ἑαυτὸν μετὰ τοσοῦτω πλείονος ἐντάσεως, ὅσω κεῖνται πλησιέστερα αὐτῷ, καὶ ἢ κεντρόμολος τοῦ ἡλίου δύναμις ἤθελε κάμνει τὰ σώματα νὰ πέσωσιν ἐπ' αὐτοῦ, ἐὰν ἑτέρα τις δύναμις, κοινὴ εἰς πάντα τὰ περὶ κέντρον τι κινούμενα σώματα, δὲν ἤθελεν ἀπομακρύνει αὐτὰ ἀπὸ τοῦ Ἥλιου. Αὕτη ἢ δύναμις εἶνε ἢ τῆς ὠθήσεως ἢ ἢ κεντρόφυξ δύναμις, ἣτις τείνει διηνεκῶς νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν πλανῆτην ἀπὸ τοῦ

Ἡλίου κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφαπτομένης εἰς τὴν τροχίαν αὐτοῦ τοῦ πλανήτου. Ὁ θαυμάσιος λοιπὸν συνδυασμὸς τῆς δευτέρας ταύτης δυνάμεως μετὰ τῆς πρώτης κάμνει τοὺς πλανήτας νὰ περιγράφωσι τροχίαν περὶ τὸν πρῶτον ἀρχικὸν ἢ τοῦ συστήματος ἀστέρα.

Ὁ Kepler ἀπέδειξεν ὅτι, ἡ τροχία αὕτη εἶνε ἑλλειψις καὶ ὅτι ὁ ἥλιος δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς τῆς ἑλλείψεως, ἀλλ' ἐν τῇ ἐτέρα τῶν ἐστιῶν αὐτῆς· τὸ δὲ διάστημα μεταξὺ τῆς ἐστίας καὶ τοῦ κέντρου τῆς τροχιάς ἐκάστου πλανήτου καλεῖται ἐκκεντρικότης.

Τὸ σημεῖον, καθ' ὃ οἱ πλανῆται εἶνε μᾶλλον πλησιέστεροι εἰς τὸν ἥλιον, ὀνομάζεται περιήλιον, τὸ δὲ σημεῖον, καθ' ὃ εἶναι μᾶλλον ἀπομακρυσμένοι τοῦ ἥλιου, ὀνομάζεται ἀφήλιον.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ ἰδίως τὴν Γῆν, κατανοοῦμεν εὐκόλως, ὅτι ἀπομακρύνεται καὶ πλησιάζει ἐξ ὑπαικοῦ τὸν Ἡλίον, διότι ἡ διάμετρος τούτου φαίνεται ἡμῖν μᾶλλον ἢ ἦτον μεγάλη κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Τὸ maximum τῆς διαμέτρου εἶνε 32' 35" κατὰ τὴν 20 Δεκεμβρίου, τὸ δὲ minimum εἶνε 31' 31" κατὰ τὴν 19 Ἰουνίου. Εἰς τὴν μικροτέραν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασιν, ἦτοι εἰς τὸ περιήλιον αὐτῆς σημεῖον, ἡ Γῆ ἀπέχει τοῦ Ἡλίου 15051000 μυριάμετρα, καὶ εἰς τὴν μεγαλύτεραν αὐτῆς ἀπόστασιν, ἦτοι εἰς τὸ ἀφήλιον αὐτῆς σημεῖον, ἀπέχει 15566000 μυριάμετρα· ὅθεν ἡ μέση ἀπόστασις εἶνε περὶ τὰ 15308000 μυριάμετρα.

Ἐνταῦθα χρῆσιμον εἶνε νὰ ἐξηγήσωμεν ὄρους τινὰς ἀπαντωμένους ἐν τῇ μελέτῃ κοσμογραφικῶν πραγματειῶν.

Περίγειον ὀνομάζεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ οὐράνιον τι σῶμα εἶνε πλησιέστατα εἰς τὴν Γῆν, καὶ ἀπόγειον τὸ σημεῖον, καθ' ὃ εἶνε ἀπώτατα. Ἐπετα λοιπὸν, ὅτι ὁ Ἡλιος εἶνε εἰς τὸ περίγειον αὐτοῦ σημεῖον, ὅταν ἡ Γῆ ἦνε εἰς τὸ περιήλιον, καὶ ὅτι ὁ Ἡλιος εἶνε εἰς τὸ ἀπόγειον

αὐτοῦ σημεῖον, ὅταν ἡ Γῆ εὐρίσκηται εἰς τὸ ἀφήλιον.

Οἱ πλανῆται ἐκτελοῦσι τὰς περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰς αὐτῶν κατὰ μεγάλης ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων, μετὰ ταχυτήτων πολὺ ἀνίσων, καὶ κατὰ ἑλλείψεις μᾶλλον ἢ ἦτον ἐπιμήκεις· ἀπομακρύνονται καὶ πλησιάζουσι διαδοχικῶς πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἕκαστος ἔχει τὸ περίγειον καὶ ἀπόγειον αὐτοῦ σημεῖον.

Ἄνωμαλία πλανήτου τινὸς ὀνομάζεται ἡ ἀπὸ τοῦ ἀφελίου σημείου ἀπόστασις τῶν λοιπῶν σημείων τῆς τροχιάς του. Ὀνομάσθη δὲ ἀνωμαλία, διότι οἱ λοιποὶ πλανῆται ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ὀρώμενοι, ἄλλοι μὲν γίνονται ὄρατοὶ μόνον, ὅταν εὐρίσκωνται εἰς τὸ ἀφήλιον αὐτῶν σημεῖον, ἄλλοι δὲ φαίνονται, ὅτε μὲν πρὸς ἀνατολὰς, ὅτε δὲ πρὸς δυσμὰς, καὶ ἄλλοτε ὅτι εἶνε εἰς ἄσισμοι· ὥστε ἀπὸ τοῦ ἀφελίου σημείου γινομένης ἀρχῆς παρουσιάζεται τὸ εἶδος τῆς ἀνωμαλίας μέχρι τοῦ περιήλιου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνωμαλία κατ' ἀντίστροφον λόγον μέχρι τοῦ ἀφελίου.

Ἀψίδες ὀνομάζονται τὰ δύο ἄκρα τοῦ μεγάλου ἄξονος τροχιάς τινος, ἦτοι τὸ περιήλιον καὶ ἀφήλιον σημεῖον.

Τὸ ἥμισυ δὲ τοῦ μεγάλου ἄξονος ἀποτελεῖ τὴν μέσην ἀπόστασιν τοῦ πλανήτου ἀπὸ τοῦ Ἡλίου.

(Ἄπο) Μάκρυνσις ἢ παρέκβασις πλανήτου τινος εἶνε ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ τόπου, ὃν κατέχει ὁ πλανήτης, ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς θεωρουμένων ἀμφοτέρων.

Ὅταν οἱ ἄλλοι πλανῆται εὐρίσκωνται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἡλίου, πρὸς τὸ ὁποῖον καὶ ἡ Γῆ, τότε φαίνονται εἰς ἡμᾶς, ὅτι διευθύνονται παραλλήλως τῇ Γῇ, καὶ περιγράφουσι τὴν λεγομένην παράλληλον κίνησιν· ὅταν διευθύνωνται κατὰ τὴν αὐτὴν εὐθεῖαν μετὰ τῆς Γῆς, τότε φαίνονται εἰς ἡμᾶς ὡς ἰστάμενοι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν τῷ οὐρανῷ, αὕτη δὲ ἡ διεύθυνσις ὀνομάζεται στάσις· ὅταν δὲ διευθύνωνται ὀπισθεν τοῦ ἥλιου, φαίνονται εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἀκολουθοῦσι διεύθυνσιν ἀντίθετον τῆς πρώτης,

καὶ τότε περιγράφουσι τὴν λεγομένην ὀπισθοδρομικὴν κίνησιν.

Ἡ ἐσωτερικὴ σύνοδος πλανήτου τινὸς συμβαίνει, ὅταν ὁ πλανήτης εὐρίσκηται μεταξύ Ἡλίου καὶ Γῆς, ἢ ἐξωτερικὴ σύνοδος ἢ ἠαντίθεσις, ὅταν εὐρίσκηται ἀναφορικῶς πρὸς ἡμᾶς ὀπισθεν τοῦ Ἡλίου.

Ἄν καὶ οἱ πλανῆται κινῶνται ἐν γένει κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, αἱ τροχιαὶ ὅμως αὐτῶν εἶνε κεκλιμέναι πρὸς ἀλλήλας, καὶ τὰ δύο σημεῖα, ἐνθα ἡ τροχιά πλανήτου τινὸς τέμνει τὴν τροχίαν τῆς Γῆς, ὀναμάζονται δεσμοί.

Ἠλάτος πλανήτου τινὸς εἶνε ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ, βορραία ἢ νοτία, ἀπὸ τῆς τροχιάς τῆς Γῆς. Μῆκος δὲ αὐτοῦ εἶνε ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ σημείου, καθ' ὃ βλέπομεν τὸν Ἡλίον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, ἣν θεωροῦσιν ἐν τῇ Ἀστρονομίᾳ ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους.

Τόπος ἡλιόκεντρος πλανήτου τινὸς καλεῖται ὁ τόπος, ἐνθα ἤθελεν εὐρίσκεσθαι ὁ πλανήτης, παρατηρούμενος ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ Ἡλίου, καὶ τόπος γεώκεντρος ὁ τόπος καθ' ὃν βλέπομεν αὐτὸν ἐκ τῆς Γῆς, ἢ μᾶλλον, ἐνθα ἠθέλομεν ἰδεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς.

Ὡσαύτως ἀστὴρ τις λέγεται, ὅτι ἔχει κίνησιν γεώκεντρον, καθ' ὅσον κινεῖται περὶ τὴν Γῆν ἢ περὶ τὸν Ἡλίον. Οὕτως ἡ κίνησις τῆς Σελήνης εἶνε γεώκεντρος, αἱ δὲ τῶν πλανητῶν ἡλιόκεντροι.

Τόπος ἀληθῆς πλανήτου τινὸς καὶ ἐν γένει οἰουδήποτε ἀστέρος ὀνομάζεται τὸ σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου ἤθελε συμπίπτει τὸ κέντρον αὐτοῦ τοῦ ἀστέρος, ἐκ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς ὀρωμένου. Τόπος φαινόμενος ὁ μετ' οὗ συμπίπτει τὸ κέντρον τοῦ ἀστέρος, ὀρωμένου ἐξ ἰασηδῆποτε θέσεως, ἣν δύναται νὰ καθέξη ὁ παρατηρητής.

Εἰς τὴν κίνησιν τῆς μεταθέσεως τῶν πλανητῶν διακρίνονται πολλὰ εἶδη περιφορῶν·

α.) ἡ περιοδικὴ περιφορὰ, ἣτις εἶνε ὁ χρόνος, ὃν χρειάζεται ὁ πλανήτης, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τῆς τροχιάς του, π. χ. εἰς τὸν αὐτὸν δεσμόν

β.) ἡ ἀστρική περιφορὰ, ὁ χρόνος, ὃν θέλει ὁ πλανήτης, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς σύνοδον μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀστέρος, τοῦ παρατηρητοῦ ὑποτιθεμένου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Ἡλίου.

γ.) ἡ συνοδικὴ περιφορὰ, ἣτις δεικνύει τὴν ἐπάνοδον τοῦ πλανήτου εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὡς πρὸς τὸν Ἡλίον, τοῦ παρατηρητοῦ ὑποτιθεμένου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Γῆς.

δ.) ἡ τροπικὴ περιφορὰ, ἣτις μετρά τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ πλανήτης ἐπανερχεται εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, τοῦ παρατηρητοῦ ὑποτιθεμένου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Ἡλίου.

Ἐποχὴ ὀνομάζεται ὀρισμένη τις χρονικὴ στιγμή, καθ' ἣν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ μεταξὺ τοῦ ἀληθοῦς καὶ φαινομένου τόπου μέσος λεγόμενος τόπος ἀστέρος τινὸς, ὥστε ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἀρχόμενοι δυνάμεθα νὰ εὐρίσκωμεν τὸν μέσον τόπον τοῦ ἀστέρος κατὰ πᾶσαν ἄλλην στιγμήν. Καὶ τοιαύτη στιγμή εἶνε τὸ μεσονύκτιον τῆς 1. Ἰανουαρίου.

Ἐγκλιτικὴ κίνησις πλανήτου τινὸς ὀνομάζεται ἡ πλάγια κίνησις τοῦ ἄξονος τοῦ πλανήτου ὡς πρὸς τὸν ἄξονα τῆς τροχιάς αὐτοῦ. Ἡ κίνησις αὕτη ἀπεδείχθη ὑπάρχουσα καὶ εἰς ἄλλους μὲν πλανήτας, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὴν Γῆν, ἣτις παρουσιάζει ἐναλλάξ πρὸς τὸν Ἡλίον τὸ βόρειον καὶ νότιον αὐτῆς ἡμισφαίριον.

Παραδέχονται σήμερον, ὅτι ἡ ἐγκλισις αὕτη τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς ἦτον ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς σχηματισμῷ 90°, τουτέστι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἡλιοτροπιῶν ὁ ἄξων τῆς Γῆς ἦτο κάθετος ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς τροχιάς αὐτῆς,

ὥστε ὁ ἥλιος ἀλληλοδιαδόχως ἔρριπτε καθέτως τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ ἐφ' ὄλων τῶν σημείων τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ ἀρκτικοῦ μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ πόλου. Καὶ πολὺ πιθανὸν τοῦτο, διότι εἰς τὰς κατεψυγμένας χώρας ἀνακαλύπτονται φυτὰ καὶ ζῶα ἀπολελιθωμένα, δυνάμενα νὰ ὑπάρξωσι μόνον εἰς θερμὰ κλίματα.

Προσέτι αἱ παρὰ διαφοροῖς λαοῖς καὶ κατὰ διαφοροὺς ἐποχὰς γενόμεναι ἀστρονομικαὶ παρατηρήσεις ἐπιβεβαιουσι τοῦτο· οἷον οἱ ἀστρονόμοι τοῦ τετάρτου μέχρι τοῦ δευτέρου αἰῶνος π. Χ. λέγουσιν, ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ αὐτῶν ἡ ἔγκλισις αὐτῆ ἦτον $23^{\circ} 51' 20''$ ἢ καὶ 24° . Ὁ Στράβων διηγεῖται, ὅτι ἐν Συήνῃ, πόλει τῆς ἀνω Αἰγύπτου, τὰ σώματα δὲν ἔρριπτον οὐδεμίαν σκιὰν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θερινοῦ ἡλιοτροπίου, καὶ ὅτι ἐκ τοῦ βάθους φρέατός τινος ἔβλεπον τὸν ἥλιον. Ἡ πόλις ὅμως αὕτη κατὰ τοὺς νεωτέρους ἀστρονόμους ἔχει πλάτος $24^{\circ} 5'$. Ἀπὸ δὲ τοῦ τετάρτου αἰῶνος π. Χ. μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν οἱ ἀστρονόμοι παριστάνουσι διαδοχικῶς τὴν ἔγκλισιν ταύτην $23^{\circ} 35'$, $23^{\circ} 30'$, $23^{\circ} 29'$, $23^{\circ} 27' 37''$, ὥστε ἕκτοτε μέχρι τῆς σήμερον ἠλαττώθη ἡ ἔγκλισις κατὰ $23'$ περίπου, ἤτοι ἀνὰ $1'$ καθ' ἕκαστον αἰῶνα.

Κατὰ τὸν Στράβωνα οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Χαλδαῖοι ἐδόξαζον, ὅτι ἡ Ἐκλειπτικὴ ἦτό ποτε κάθετος ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Διόδωρος ὁ Σικελιώτης διηγεῖται, ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ Ἐκλειπτικὴ ἦτο κάθετος ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἠρίθμουν 403000 ἔτη.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἔπεται, ὅτι ἡ ἔγκλισις αὕτη βαθμηδὸν ἐλαττοῦται καὶ τείνει πρὸς τὸ μηδέν. Ἐὰν λοιπὸν ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὑπολογίσωμεν τὴν ἔγκλισιν ταύτην ἐλαττουμένην ἀνὰ $1'$ κατὰ αἰῶνα, εὐρίσκομεν ὅτι μετὰ 140750 ἔτη ἡ ἐκλειπτικὴ θέλει συμπέσει μετὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Καὶ ὅσῳ ἡ ἔγκλισις αὕτη ἐλαττοῦται, τοσῷ ἡ Γῆ ἐκ τῶν πόλων

πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν καταφύχεται, καὶ ἐπομένως ἡ ἐστία τῆς γήινης κεντρικῆς θερμότητος περιορίζεται ἐντὸς στενωτέρου χώρου περὶ τὸν Ἰσημερινόν, καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν, ὅτι τὰ ἠφαίσεια τῶν κατεψυγμένων χωρῶν εἶνε πάντα ἐσβεσμένα, τὰ τῶν εὐκράτων σχεδὸν ἐσβεσμένα, ἐνῶ τὰ τῆς διακεκαυμένης εἶνε πολυάριθμα, λίαν σφοδρὰ, καὶ συνεχῶς ἀναφαίνονται νέα.

Ταύτην τὴν ἔγκλισιν φαίνεται, ὅτι παρακολουθεῖ καὶ ἡ φορά τῶν φυτῶν καὶ ζώων ἐκ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. Ὅσον δηλ. ἠλαττοῦτο ἡ θερμοκρασία τῶν πολικῶν χωρῶν, τόσῳ αἱ χῶραι αὗται ἀπέβαινον ἀκατάλληλοι εἰς τὴν ζῶν τῶν ἐνοργάνων ὄντων, αἱ δὲ πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν χῶραι ἀρμοδιώτεροι. Πᾶν γένος λοιπὸν τείνει πρὸς μεσημβρίαν, ἅμ' ὡς ἡ ἄρκτος δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

Ὡσαύτως καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν ἀείποτε μεταναστεύει, εἰσβάλλει καὶ κατακτᾷ. Τοῦτο βεβαίῃ καὶ ἡ Ἱστορία, διότι κατὰ τὰς μεγάλας μεταινήσεις τῶν λαῶν πᾶσαι αἱ εἰσβολαὶ ἐγένοντο ἐκ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν· καὶ ἐὰν ποτε κατακτητῆς τις ἐπειράθην νὰ μεταφέρῃ τοὺς στρατοὺς αὐτοῦ ἐκ μεσημβρίας πρὸς ἀρκτον, ἐναντίον δηλ. τοῦ φυσικοῦ τῶν γενῶν ρεύματος, πάντοτε οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀπέβησαν μάταιοι, οἱ δὲ στρατοὶ αὐτοῦ ἤχθησαν εἰς βεβαίαν καταστροφὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον· οὕτως ἡ φύσις καταβάλλει πάντα, ὅστις ἐναντίον τῶν νόμων αὐτῆς διανοεῖται καὶ ἐνεργεῖ.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΠΕΡΙ ΒΕΛΤΙΟΝΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

(Συνέχεια ἰδ. σελ. 90.)

Ἐνθα τοιχῦται ἰδέαι ἐπικρατοῦσιν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐκεῖ ὁ οἰκογενειακὸς βίος δὲν εἶνε μοναρχία ἀλλ' ἀναρχία· ἐκεῖ διευθύνουσιν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ὅχι ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἀμαρτίας· ἐκεῖ οὐδεμία εἰρήνη καὶ εὐλογία κατοικεῖ, ἐκεῖ ὑπάρχει ἀθλιότης καὶ κατάρα· ἀμφοτέρα ταῦτα πολὺ συχνότερα ὑπὸ τὸ στίλβον περικάλυμμα τῆς οὔτω λεγομένης λεπτῆς καὶ ἐπιμελετημένης κοινωνικῆς μορφώσεως.—Ἐν τούτοις, ὑπέλαβον ἐγὼ, ψέγουσι τὸ σχολεῖον διὰ τὴν ἐκ τῶν οἰκιακῶν τούτων ἐλαττωμάτων διαφθορὰν τῆς κοινωνίας. Ἐνῶ ἐν αὐτῷ τῷ οἴκῳ, ἔνθα ὁ παῖς λαμβάνει τὴν πρώτην μόρφωσιν, ἡ θρησκεία καὶ ἡ μετὰ ταύτης χρηστοθήθεια καὶ κοσμιότης ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπαρχαιοῦνται, ἐνῶ διὰ τῶν μοχθηρῶν ἀνθρώπων οἱ χρόνοι καθίστανται μοχθηρότεροι· ἐν τούτοις πᾶσαν τὴν αἰτίαν, τοῦλάχιστον τὴν κυριωτάτην αἰτίαν τοῦ λυπηροῦ τούτου φαινομένου, ἀποδίδει ὁ κόσμος εἰς τὸ σχολεῖον. Οἱ ἰατροὶ κατηγοροῦσιν αὐτὸ διὰ τὴν ἀναπηρίαν τῶν παιδῶν, οἱ δικασταὶ διὰ τὸν διεφθαρμένον χαρακτήρα τοῦ κακούργου, οἱ ἱερεῖς διὰ τὴν ἔλλειψιν θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἐν τῷ λαῷ, οἱ πολιτικοὶ διὰ τὰς συμβαινούσας στάσεις.—Ὁρθῶς ἐν μέρει καὶ δικαίως, μοι ἀπήντησε μειδιῶν ὁ γέρον. Τῶνόντι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ σχολεῖον δὲν εἶναι ἄνευ εὐθύνῃς. Τὸ σχολεῖον δὲν πρέπει γὰρ ἴσταται ἐπὶ τοῦ ἀπομε-

μονωμένου αὐτοῦ βάρους ἐν ὑπερηφανείᾳ ἢ καὶ ἀλαζονείᾳ· ὀφείλει γὰρ ἐννοήσῃ, ὅτι ὁ οἰκιακὸς καὶ δημόσιος βίος εἶναι οἱ κυριώτεροι παράγοντες τῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ, μεθ' ὧν πρέπει ἐξάπαντος νὰ ἔλθῃ εἰς ὀργανικὴν συνάφειαν· ὀφείλει ὅθεν ὁ διδάσκαλος νὰ κερδίσῃ μὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν ῥοῦν τοῦ δημοσίου βίου, νὰ τηρῇ δὲ εἰς ἐνδελεχῆ σχέσιν σχολεῖον καὶ οἰκίαν, δι' ἐπισκέψεων ἐν τοῖς οἴκοις τῶν μαθητῶν, διὰ συναισθητικῆς τῶν γονέων καὶ διὰ πολλαπλῆς συνεννόησεως μετ' αὐτῶν.—Καὶ ὅταν οἱ γονεῖς εἴτε διὰ τὴν ἀγροικίαν αὐτῶν εἴτε διὰ τὴν ἐν γένει ἀδιαφορίαν δυσχερῆ καθιστῶσι τὴν συνεννόησιν ταύτην; ἠρώτησα ἐγὼ.—Ὁ φρόνιμος διδάσκαλος, μοι ἀπήντησεν, ἔχει τότε νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τῶν παιδῶν· κερδίζων ὑπὲρ ἑαυτοῦ τούτους, δύναται τὰ μάλιστα νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῶν γονέων. Ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ διὰ τῆς ἀγάπης δύναται νὰ κατορθώσῃ πράγματα ἔκτακτα. Ἐν συνόψει ἡ ἀμέλεια τῆς πατρικῆς οἰκίας οὐδόλως πρέπει νὰ ᾔῃ ἀναπαυτικὸν προσκεφάλαιον διὰ τὴν συνείδησιν τοῦ διδασκάλου, ἀλλ' ὅσω περισσότερο ἡ οἰκία παραμελεῖ, τόσω περισσότερο ὀφείλει νὰ πράττῃ τὸ σχολεῖον· ὅσω μείζων εἶναι ἡ ἀγνοία ἢ ἡ ἡμαρτημένη ἰδέα τῶν γονέων, τοσοῦτω πλεῖον ὀφείλει ὁ διδάσκαλος νὰ ἐρχεται εἰς σύσκεψιν μετ' αὐτῶν, καὶ ἐκάτερα ταῦτα νὰ ἐξουδετεροῖ.—Καλὰ καὶ δίκαια ταῦτα, εἶπον πάλιν ἐγὼ, ἀλλ' ἄς ἔλθωμεν τέλος εἰς τὸ σχολεῖον. Διὰ τίνων ἄρα γε μέσων νομίζετε, ὅτι διεγείρεται ἐν αὐτῷ καὶ τρέφεται τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα τῶν παιδῶν;—Τρία τινὰ συμβάλουσιν ἐνταῦθα, μοι ἀπήντησε· τὸ εὐγενὲς παράδειγμα τοῦ διδασκάλου, ἡ σεμνὴ ἐν τῷ σχολείῳ τάξις καὶ ἀναστροφή, καὶ ἡ πλήρης ζωῆς διδασκαλία. Καὶ πρῶτον τὸ εὐγενὲς παράδειγμα τοῦ διδασκάλου εἶναι τὸ σπουδαιότατον καὶ τελεσφορώτατον μέσον πρὸς τὴν θρησκευτικὴν διάπλασιν τοῦ παιδὸς ἐν τῷ σχολείῳ. Καθὼς οἱ μεγάλοι στρατηγοὶ τὴν ἀνδρείαν, πειθαρχίαν καὶ καρτερίαν διεγείρουσιν ἐν τῷ στρα-

τῶ αὐτῶν, ὑπόδειγμα ἀγαθῶν τῶν ἀρετῶν τούτων αὐτοὶ ἑαυτοὺς προβάλλοντες, οὕτω διαπράττουσι καὶ οἱ διδάσκαλοι τὰ μέγιστα ὄχι δι' ἐκείνου, ὅπερ λέγουσιν, ἀλλὰ δι' ἐκείνου, ὅπερ εἰσί. Τὸ παιδίον θεωρεῖ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸν διδάσκαλον ὡς τὸ σύνολον καὶ τὸ ἰδεῶδες πάσης σοφίας καὶ χρηστότητος. Ὅτι λέγει ἐκεῖνος εἶναι ἀληθές, ὅτι πράττει δίκαιον, ὅτι προστάττει καλόν. Διὰ τὸν πᾶν ἀληθῶς ὁ διδάσκαλος εἶνε ἢ προσωποποίησης τῆς θρησκείας. Ὅταν ἐκεῖνος ὁμιλῇ, ὁ πᾶς γίνεται ὅλος ὧτα καὶ ὀφθαλμοί· πράττων τὰ πάντα κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ, ἐπαναλαμβάνων συνεχῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ, μιμούμενος τὴν στάσιν, τὰς κινήσεις καὶ αὐτοὺς τοὺς μορφασμοὺς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ποικίλως διατιθέμενος ὑπὸ πάντων τούτων, ἄνευ περαιτέρω σκέψεως ἀναλαμβάνει τὴν ὅλην ψυχικὴν διάθεσιν καὶ ἀξίαν τοῦ διδασκάλου. Ὡς ἐκ τούτου καθήκον ἔχει ὁ διδάσκαλος ἐν τῷ ἐξωτερικῷ αὐτοῦ νὰ ἀποφεύγῃ πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν πίστιν τοῦ παιδὸς εἰς τὸ ἰδεῶδες αὐτοῦ. Πολλῶν δὲ μᾶλλον εἶναι καθήκον του τὸ ἐσωτερικόν του νὰ προφυλάττῃ ἀπὸ ἀκαθάρτων ἐπιρροῶν, νὰ γυμνάζῃ ἑαυτὸν εἰς τὰς μέγιστας τῶν ἀρετῶν, καὶ δὴ εἰς τὴν συγκράτησιν ἑαυτοῦ, καὶ διὰ τοῦ συνόλου τῶν πράξεων καὶ λόγων του ἐν τε τῷ σχολείῳ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ νὰ ἀποκτᾷ καὶ διατηρῇ τὸ ἀξίωμα ἐκεῖνο, ὅπερ ὡς σιωπηλῆ καὶ γλυκεῖά τις δύναμις κυριεύει τὰς ψυχὰς, ἔλκει πρὸς ἑαυτὸ τὰ πνεύματα καὶ διεγείρει τὴν τάσιν πρὸς ἀπομίμησιν. Τοιοῦτον εὐγενὲς παράδειγμα δύναται ἐλευθέρως ἐκεῖνος μόνον ὁ διδάσκαλος νὰ καταστή, ὅστις ἔχει τὴν θρησκείαν ἐν ἑαυτῷ. Ὅτι τις δὲν ἔχει, τοῦτο οὐδὲ νὰ δώσῃ δύναται. Ἐφόσον εἶναι ἀδύνατον ἐπὶ τῆς διανοίας νὰ ἐπενεργῇ τις ἄνευ διανοίας, χαρακτῆρα νὰ μορφώσῃ ἄνευ χαρακτῆρος, ἐπὶ τοσοῦτον εἶναι ἐπίσης ἀδύνατον ἐπὶ τῆς καρδίας νὰ ἐπενεργῇ ἄνευ καρδίας. Ὁ τῆς ἰχνογραφίας διδάσκαλος ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ νὰ ἰχνογραφή, ὁ τῆς ἀριθμητικῆς

νὰ ἀριθμῇ, ὁ τῆς θρησκείας διδάσκαλος ὀφείλει θρησκευτικὸν βίον νὰ ἄγῃ.— Ἀλλὰ νομίζω, διέκοψα αὐτὸν λέγων, νομίζω ἅπαντες οἱ διδάσκαλοι ἢ εἶναι ἀληθῶς τοιοῦτοι, ἢ τὸλάχιστον προσπαθοῦσι νὰ φαίνωνται τοιοῦτοι πρὸ τῶν μαθητῶν αὐτῶν.— Ὁ γέρον ἐκίνησε τότε λυπηρῶς τὴν κεφαλὴν του, καὶ μετὰ μικρὰν σιωπὴν προσέθηκε: Δὲν ἀρκεῖ, ἀγαπητὲ Καλλίμαχε, νὰ θέλῃ μόνον ὁ διδάσκαλος νὰ πᾶν εἰς τοὺς ποῖδας καλὸν παράδειγμα, ὀφείλει νὰ εἶναι ἠναγκασμένος πραγματικῶς νὰ παρέχῃ αὐτὸ εἰς αὐτοὺς. Ἐνθα ὁ διδάσκαλος ψευδῶς προσποιεῖται ἐνώπιον τῶν παιδῶν θρησκείαν, ἣν ἥκιστα ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ οὗτοῦ, ἐκεῖ τὸ πᾶν κακῶς διατίθεται. Δεινὸν εἶναι περὶ πίστεως νὰ λέγῃ τις, μὴ ἔχων πίστιν, καὶ νὰ θέλῃ τὴν ἀθανασίαν νὰ ἀποδείξῃ, μὴ πιστεύων εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἔτι δεινότερον νὰ ὁμιλῇ περὶ εὐποίας μὲ καρδίαν ἀνοικτίρμονα, περὶ εἰρηνοποιίας μὲ φιλόνηκον χαρακτῆρα, περὶ ταπεινοφροσύνης μὲ ὑπερηφάνειαν, περὶ ἀγάπης φίλαυτος ὢν. Ὁ τοιοῦτος λόγος εἶναι ἀκριβῶς δηλητήριον διὰ τοὺς παῖδας, καθιστᾷ αὐτοὺς ὄχι ἀγίους, ἀλλὰ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀγίους, ὄχι εὐσεβεῖς ἀλλὰ προσποιουμένους εὐσεβείαν, τοὺς καθιστᾷ ὑποκριτὰς, ψεύστας, ἀπατεῶνας. Οἱ παῖδες ἔχουσι διὰ τὴν ἀλήθειαν ἢ τὸ ψεῦδος τοῦ διδασκάλου ἱκανῶς λεπτὸν αἶσθημα· ἂς μὴ διδῇ ὅθεν οὗτος λαβῆν, ὥστε νὰ φαίνεται τι, ὅπερ πραγματικῶς δὲν εἶναι. Ὅχι τὸ διὰ τῆς διδασκαλίας ὑποδεικνύειν, ἀλλὰ τὸ διὰ τοῦ βίου ὑποδεικνύειν εἶναι τὸ κράτιστον.— Καὶ ὁποῖά τινα ἄρα γε δυνατὸν νὰ ἦναι τὰ ἀσφαλῆ τεκμήρια τοῦ ὅτι πληροῦται ἢ ἀπαίτησις αὕτη; ἠρώτησα ἐγὼ· ὅτι δηλαδὴ ὁ διδάσκαλος ἀληθῶς καθίσταται ἀγαθὸν παράδειγμα εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν παῖδας;— Καὶ τούτου, ὅπερ ἐρωτᾷς, μοὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ τῆς ἐν γένει καλῶς διεξαγομένης θρησκευτικῆς διδασκαλίας ἀλάνθαστον γνώρισμα εἶναι τὸ καθόλου ἦθος τῶν μαθητῶν, ἢ ἐν τῷ σχολείῳ ἀναστροφῇ αὐτῶν. Ἰφώντι ἢ σεμνῇ ἐν τῷ σχολείῳ τάξις,

ἡ ἔμφρων σιωπὴ καὶ σύντονος προσοχὴ τῶν παίδων, ἡ δραστικὴ ἐπιμέλεια, ἡ πρόθυμος ὑπακοή, ἡ φιλόφρων αἰδώς, τὸ πανταχοῦ ἐπιλάμπον αἶσθημα τῆς φιλοτιμίας καὶ εὐσεβείας, ἡ αὐστηρὰ ἀποχὴ ἀπὸ σφαλμάτων, ἅτινα φαίνονται μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ παιδικὰ, ἀποβαίνουσιν ὅμως ἀργότερα ἀφορμαὶ σπουδαιοτάτων κοινωνικῶν κακιῶν, ταῦτα πάντα εἶναι οἱ καρποί, οὓς ὀφείλει νὰ φέρῃ ἡ Χριστιανικὴ θρησκευτικὴ διδασκαλία, ἐπομένως καὶ τρανὰ σημεῖα τοῦ ὅτι καλῶς ἐκτελεῖται αὕτη. Ἄλλ' αὐτὰ ταῦτα, ἀγαπητὲ Καλλιμάχα, ἐξηκολούθησε λέγων, ἡ μᾶλλον ἡ ἐπὶ τούτων ἀσκήσις ἀποβαίνει συγχρόνως τὸ δεύτερον ἐλατήριον τῆς διεγέρσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος· εἶναι ἄρα ταῦτα καὶ ἀποτελέσματα τῆς χρηστῆς διδασκαλίας καὶ μέσα πρὸς αὐτὴν ταύτην.—Καθὼς ἤθελεν εἰπῆ τις ἐν παρομοίῳ, ὑπέλαβον ἐγώ, ὅτι ἡ θερμότης τοῦ σιδήρου, τοῦ ἰσταμένου ἀντικρῦ τῆς πυρᾶς, εἶναι μὲν ἀποτέλεσμα ξένης ἐπενεργείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἀντανάκλωμένη καὶ διαδιδομένη εἰς τὰ πέριξ θερμαίνει αὐτά.—

Λίαν πρόσφορος καὶ ἀγαθὴ, μοὶ εἶπεν, ἡ παρομοίωσις. Τῶν ὄντι ἡ ἐνδελεχὴς ἀσκήσις τῶν παιδικῶν τούτων ἀρετῶν εἶναι ἱκανῶς προαγωγικὸν καὶ σπουδαιότατον διὰ τοὺς παῖδας, καὶ προαλείφει αὐτοὺς εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν μεγαλητέρων καὶ σπουδαιοτέρων ἀρετῶν ἐν τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ· θρησκευτικὴ διδασκαλία ἄνευ θρησκευτικῆς ἀσκήσεως εἶναι ἀλλόκοτόν τι· εἶναι ὡς ἐὰν ἤθελέ τις διὰ μόνης τῆς διδασκαλίας νὰ μορφώσῃ τινὰ εἰς τὸ παίζειν τὸ κλειδοκύμβαλον ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης ἐπ' αὐτοῦ ἀσκήσεως. Ἐνθα ἡ ἀσκήσις ἐν τῇ εὐσεβείᾳ, κοσμιότητι καὶ τῇ καθόλου ἀρετῇ ἐλλείπει, ἐνθα οἱ παῖδες δὲν συνηθίζονται διὰ σπουδαίας τινὸς ἐν τῷ σχολείῳ ἀγωγῆς νὰ ζῶσι καὶ ἐνεργῶσι συμμετρως τοῖς διδασκάλοις τῆς θρησκείας, ἐνθα τὸ σύνολον τῆς ἀγωγῆς ταύτης δὲν εἶναι ὁ ἀρμόδιος τύπος τοῦ θρησκευτικοῦ βίου, ἐκεῖ ἅπασα ἡ διδασκαλία εἶναι ἀνωφελής. Ἦξει

παραδόξως, ἀλλ' εἶναι τι ἀληθές τὸ λόγιον τοῦ Th. Weber. »Προτιμότερα ζωὴ ἄνευ χριστιανισμοῦ, ἢ χριστιανισμὸς ἄνευ ζωῆς». —

ὑπὸ δὲ τὴν τρίτην ἀπαίτησιν, ἀγαθὲ μοι γέρον, τὸν ἠρώτησα πάλιν, τὴν πλήρη ζωῆς διδασκαλίαν, ὡς ἔλεγε, ὅποιά τινα πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν, καὶ πῶς δι' αὐτῆς διεγέρεται καὶ ἐνισχύεται τὸ θρησκευτικὸν τῶν παίδων αἶσθημα; —Σοφὸς τις Γερμανός, μοὶ ἀπήντησε, τὸ ἐξῆς λέγει ἐπὶ τῆς περιστάσεως ταύτης «Ἐκεῖνο, ὅπερ ἐν τῷ βίῳ ὀφείλει νὰ ᾔηται ζωηρότατον καὶ τὴν δρασικωτέραν ζωὴν παρέχον, πρέπει ἐξ ἀρχῆς νὰ μεταδίδεται ὄχι ὡς νεκρόν τι». Καὶ τί ἄλλο ἀποβαίνει ἡμῖν ἐν τῷ τάλαιπῶρῳ τούτῳ βίῳ πηγὴ λογικῶς ἐνεργοῦ ζωῆς καὶ ἐνδελεχοῦς εὐδαιμονίας ἢ ἡ θρησκεία; Ἡ θρησκεία ἄρα πλήρη ζωῆς ὑπάρχουσα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ διδασκάλου ὀφείλει ζωηρῶς νὰ μεταδίδηται δι' αὐτοῦ εἰς τοὺς παῖδας. Καὶ ἐνταῦθα πάλιν τὸ πνεῦμα τοῦ διδασκάλου εἶναι τὸ ζωοποιῶν πνεῦμα, τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ὄχι μόνον διὰ σοφιστικῶν τεχνασμάτων, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῆς τῆς μεγίστης πολυμαθείας.—

Πῶς, τὸν διέκοψα τότε μετ' ἀπορίας, ἡ πολυμαθεῖα τοῦ διδασκάλου δὲν συμβάλλει ἢ μᾶλλον δὲν προαπαιτεῖται εἰς τὴν πλήρη ζωῆς διδασκαλίαν τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος; —Εἶναι ἀληθές, μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι πρώτη ἀνάγκη ἐνταῦθα παρίσταται ὁ θρησκευτικὸς διδάσκαλος νὰ ἔχῃ ἀποκτήσῃ ἐν γένει μὲν καθαρὰν τινὰ καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν ἀπάσης τῆς ἱστορίας τῆς ἀποκαλύψεως, ἰδίᾳ δὲ βαθυτάτην κατανόησιν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, ἐξ ἧς νὰ δύναται νὰ διορᾷ τὴν ποικίλην συνεξάρτησιν καὶ συμφωνίαν τῶν διαφόρων αὐτῆς μερῶν, νὰ ἔχῃ δὲ καὶ διὰ τῶν γενικῶν αὐτοῦ μελετῶν πρόχειρα ἐπιχειρήματα καὶ παραδείγματα ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν γνώσεων· καθόσον ὁμοίως ἡ διδασκαλία πρόκειται νὰ γείνη πρὸς παῖδας, συγχρόνως ἀπαιτοῦνται καὶ ἄλλα τινὰ ἀκριβῶς τοσοῦτον συμ-

βάλλοντα εἰς τὸν σκοπὸν, ὅσον καὶ τὸ πρῶτον.—Τὰ ποῖα ἠρώτησα ἐγὼ;—Ἀπαιτεῖται τὰ μάλιστα πρῶτον ἡ στάσις τοῦ διδασκάλου ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ μαθήματος νὰ ᾔηται σπουδαῖα τις, ἡσυχος καὶ ἀξιωματικὴ, συγχρόνως ὁμως καὶ φιλοφρονητικὴ καὶ γλυκεῖα, ἐν δὲ τῇ ἐνδυμασίᾳ καὶ ἐν τοῖς τρόποις αὐτοῦ, νὰ ἀποφεύγη ἐπιμελῶς πᾶν τὸ ῥάθυμον καὶ ἀτοπον. Ἀπαιτεῖται δεύτερον ἡ γλῶσσα τοῦ διδασκάλου νὰ ᾔηται γραμματικῶς ὀρθή, εὐγενής, καθαρὰ, οὐχὶ πολλὰ ὑψηλή, καὶ ὀρθῶς διηρθρωμένη. Ἀπαιτεῖται τρίτον νὰ ἔχη ὁ διδάσκαλος τὴν ἀναγκαίαν ἐπιτηδειότητα καὶ ἀσκησιν, ὥστε τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ ὕλην κατ' ὀρθὴν μέθοδον νὰ διατάσῃ καὶ διὰ τῆς μεθόδου του ταύτης ἀπάσας τὰς τοῦ παιδὸς πνευματικὰς δυνάμεις ἀρμονικῶς νὰ προάγῃ, νὰ ἀποφεύγῃ προαγωγὴν τῆς μιᾶς πνευματικῆς δυνάμεως ὑπὲρ τὰς ἄλλας, πρὸ πάντων δὲ τὸ αὐτενεργὸν τοῦ παιδὸς κατ' ὀρθὸν καὶ εὐτυχεῖν τρόπον νὰ διεγείρῃ καὶ ἐνισχύῃ. Ἄλλ' ὅλα ταῦτα, ἐξηκολούθησε λέγων μετὰ τινος σεμνότητος ὁ γέρον, ἔλα ταῦτα εἶναι ἀπαιτήσεις, αἵτινες τότε μόνον συμβάλλουσιν εἰς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν παίδων, ὅταν ὁ διδάσκαλος ἐμφυχοῦται καὶ διακατέχεται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθοῦς εὐαγγελικῆς ἐλευθερίας καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος ὑγιῶν παιδαγωγικῶν ἀρχῶν. Ὅφειλε ἄρα κατὰ ταῦτα ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία πρῶτον νὰ ᾔηται χριστιανικὴ καὶ εὐαγγελικὴ, δεύτερον νὰ τελῆται κατὰ τοὺς παιδαγωγικοὺς νόμους.—Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπερείσας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν τοίχον καὶ τὴν ῥάχιν ἐπὶ πενιχροῦ προσκεφαλαίου ἀνεπαύετο.

Σιγὴ θρησκευτικὴ ἐπεκράτησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐν τῷ δωματίῳ. Οἱ λόγοι τοῦ γέροντος ἤχουν ἔναυλοι εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν, ἡ ψυχὴ ἐμελέτα αὐτοῦς, τὰ δὲ βλέμματα ὄλων προσηλοῦντο ἐπὶ τὸ ὠχρόλευκον πρόσωπον τοῦ Λευίτου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θεῖα τις αἴγλη ἐπεφαίνετο. Τέλος πρῶτος ἐγὼ λύσας τὴν σιωπὴν, θέλετε βεβαίως, εἶπον, σεβαστὲ ἡμῖν

γέρον, θέλετε λάβῃ τὴν καλωσύνην τοῦ νὰ ἐξηγήσητε καὶ ἀναπτύξητε εἰς ἡμᾶς καὶ τοὺς δύο τούτους ὄρους, ὑφ' οὗς τελευταῖον εἶπετε, ὅτι ὀφείλει νὰ γίνηται ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία.—Εὐχαρίστως, μὲν ἀπήντησεν ὀρθῶν τὸ γηραιὸν αὐτοῦ στῆθος καὶ τὴν κεφαλὴν.—Ἡᾶσαι αἱ θρησκείαι ἔχουσι γενικὰς τινὰς ἠθικὰς ἀρχὰς συμφωνούσας πρὸς ἀλλήλας καὶ καταλλήλους πρὸς διέγερσιν εὐσεβῶν αἰσθημάτων, ἐνίσχυσιν ὀρθῶν διανοημάτων καὶ ἐπιδιώξιν αὐστηρῶς ἠθικοῦ βίου· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ὁ βίος οὗτος ὀφείλει κατ' ἰδιόζοντά τινα τρόπον νὰ διαπνέεται ὑπὸ τοῦ Χριστιανικοῦ πνεύματος, καὶ νὰ θεμελιῶται ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Πρέπει κατὰ ταῦτα νὰ διεγείρεται ἐν τοῖς παισὶν ἡ συνείδησις τοῦ ἐναμαρτήτου αὐτῶν, καὶ διότι ὑπόκεινται εἰς ἁμαρτίας τῆς ἀνάγκης τῆς ἀπολυτρώσεως; πρέπει νὰ πληρεῦται ἡ καρδία αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πόθου τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ δεόν νὰ ριζωθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν παίδων οὕτως, ὥστε πᾶν τὸ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἢ ἐκ τοῦ πνεύματος τῶν λόγων αὐτοῦ ἐκπηγάξον νὰ γίνεται ἀμέσως ἀσπαστὸν ὑπ' αὐτῶν, καὶ αὐτὸ μόνον ἀσπαστόν· ἡ χριστιανικὴ σεμνότης, τὸ εὐσεβὲς ἦθος, ὁ ἅγιος ἔρως, ἡ πραότης, ἡ ταπεινότης, εὐσπλαγγνία, ὑπομονή, καρτερία, ἀλήθεια καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ νὰ κατανοῶνται διὰ τῆς διανοίας αὐτῶν, νὰ ἐμβάλλωνται ἐν τῇ καρδίᾳ των, καὶ εἰς ἐνδελεχῆ ἀσκησιν νὰ προβάλλωνται. Ἐκ τούτου προέρχεται καὶ ἕτερόν τι, ὅτι τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ὀφείλει νὰ περιορίζεται εἰς τὸ καθαρῶς ἠθικὸν τῆς θρησκείας, καὶ πᾶν μεταφυσικὸν καὶ δογματικὸν νὰ ἐπαφίνωμεν εἰς τοὺς θεολόγους, καὶ εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς καὶ συζητήσεις. Ἡ θρησκεία δὲν εἶναι θεολογία, καὶ ἡ θεολογία δὲν εἶναι θρησκεία. Οἱ παῖδες ὀφείλουσι μόνον τοὺς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀφελεῖς εὐκρινεῖς καὶ ἀναζωωτικοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ ἐνστερνιζόμενοι τὴν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐπιλάμπουσαν ἐλευθερίαν εἰ-

ρήνην καὶ εὐδαιμονίαν νὰ ἀναπνέωσιν· οὐδὲν πρὸς αὐτοὺς τὸ φιλοσοφικὸν σκότεινόν καὶ σκυθρωπὸν δόγμα, τὸ ἀποτελεσματικὸν τοῦτο ἀνθρωπίνων συζητήσεων καὶ ἐρίδων. Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὸν δεύτερον ὄρον, ὅτι ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία ὀφείλει νὰ γίνεταί παιδαγωγικῶς. Ἡ ἀπαιτήσις αὕτη ἀναφέρεται ὄχι μόνον εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εἶδος ἢ τὴν μέθοδον, καθ' ἣν ἡ μετάδοσις τῆς ὕλης κανονίζεται. Γενικῶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία τότε ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς παιδαγωγικὰς ἀπαιτήσεις, ὅταν μεταδίδεται κατὰ βαθμολογικὴν τινὰ σειρὰν διδαγμάτων, συμμέτρως τῇ ἐκχόστῳ ἀναπτύξει τῶν παιδῶν· τὸ δὲ μέτρον τοῦτο δὲν κανονίζεται κατὰ ὠρισμένον τι δόγμα, ἢ θεολογικὸν τι σύστημα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διδασκαλίας λαμβάνεται ἐξ αὐτῆς τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ παιδός. Καὶ πρῶτον μὲν δὲν ὀφείλομεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν παῖδα οὔτε λίαν ὀλίγην, οὔτε λίαν πολλὴν ὕλην. Τὸ λίαν ὀλίγον πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν, διότι ἄλλως αἰ ἐν τῷ παιδίῳ θρησκευτικαὶ ἀφορμαὶ ἐλαττοῦνται, τὸ ἐν αὐτῷ θρησκευτικὸν αἶσθημα μαραίνεται. Ἐτε βλαβερώτερον τοῦ λίαν ὀλίγου εἶναι τὸ λίαν πολὺ, διότι τότε ἐκεῖνο, ὅπερ εἰς τοὺς παῖδας ὀφείλει νὰ ἦναι τὸ ὑψίστον καὶ ἀγαπητότατον, φέρει ἐν αὐτοῖς κόρον καὶ ἀηδίαν. Δεύτερον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλης πρέπει νὰ προβαίνωμεν ἐκ τῶν εὐκολωτέρων εἰς τὰ δυσκολώτερα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐκ τῶν παιδικωτέρων εἰς τὰ ἀνδρικώτερα ἐκ τῶν ἐποπτευτῶν εἰς τὰ νοητά. Ἡ παιδαγωγικῶς γενομένη θρησκευτικὴ διδασκαλία δὲν ἀρχίζει διὰ τοῦ ἡάτερ ἡμῶν, οὔτε διὰ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, οὔτε διὰ τῆς κατηχήσεως καὶ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ τὴν πνευματικὴν τροφήν προσφέρει ἐν πρώτοις κατὰ τὸν εὐπεπτότερον τρόπον, προτιμᾷ δηλαδή πρὸς τοῦτο ὡς εἶδος τῆς πρώτης θρησκευτικῆς μεταδόσεως τὴν ἱστορικὴν πτράσασιν. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ

ἀντιπαρίσταται εἰς τὸν παῖδα ἀμέσως καὶ ἐγγύθεν αὐτὸς ὁ βίος, καὶ νοηταὶ καὶ ἀφηρημέναι ἀλήθειαι φαίνονται εἰς αὐτὸν αἰσθηταὶ καὶ συγκεκριμένα. Μόνον ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ βαθμίδι δύναται τις νὰ κάμῃ λόγον περὶ συστηματικῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία ὀφείλει νὰ θεμελιουῖται ὄχι ἐπὶ θεολογικοῦ βιβλίου, ἐπὶ τῆς κατηχήσεως, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς βίβλου τῆς θρησκείας, ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἥτις λέγει εἰς ἡμᾶς ἄνευ θεολογικῶν καὶ δογματικῶν σκέψεων, τί εἶναι Θεός, τί εἶναι ἄνθρωπος, ἐν ποίᾳ σχέσει ἴσταται ὁ θεὸς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸν θεόν.—Καὶ ταῦτα μὲν, εἶπον ἐγὼ, ἔσον ἀφορᾷ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν τῆς ὕλης, ὃ δὲ τρόπος τῆς μεταδόσεως αὐτῆς, ἢ μέθοδος, ὅποια τις ὀφείλει νὰ εἶναι.—Ἡ μέθοδος, ὑπέλαβεν, ὀφείλει νὰ ἦναι φυσικὴ τις, νὰ πληροῖ δὲ τὰς ἐξῆς δύο ἀπαιτήσεις· α'. νὰ ἦνε ἐποπτευτικὴ καὶ σαφὴς β'. ἐπικοδομητικὴ καὶ ἀναπτύσσουσα. Ἡ ἐποπτευτικότης τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας δὲν συνίσταται εἰς τὴν παρουσίαν αἰσθητῶν ἐποπτευτικῶν μέσων εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ὀφθαλμὸν τοῦ παιδός (εἰκότων ἱερᾶς ἱστορίας κτλ.), ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ νὰ ἐξεγείρῃ τις καὶ καλῇ εἰς βοήθειαν τὰς ἐσωτερικὰς θρησκευτικὰς ἐποπτείας τοῦ παιδός, δηλ. τὰ ἐν αὐτῷ ἤδη ὑπάρχοντα θρησκευτικὰ αἰσθήματα, καὶ θρησκευτικὰς τάσεις νὰ διεγείρῃ, νὰ φωτίξῃ καὶ ἐνισχύῃ, τὸ ἄνευ συνειδήσεως αἶσθημα νὰ φέρῃ εἰς τὴν συνείδησιν καὶ νὰ ἀναπλάττῃ, ἢ τὰ μὴ ὑπάρχοντα νὰ προσπορίξῃ καὶ νὰ παράγῃ. Ἡ ἐποπτευτικότης αὕτη ἐν μέρει ἐπιτυγχάνεται, ὅταν τις παραδείγματα θρησκευτικοῦ βίου παρουσιάξῃ λίαν ζωηρὰ πρὸ τῆς ψυχῆς τοῦ παιδός, ἐν εἴδει ἱστορημάτων, βαθύτατα χαρακτηρίζων τὰ ἀναφερόμενα πρόσωπα καὶ πράγματα, καὶ ἰσχυρῶς ἐρεθίζων τὴν φαντασίαν τοῦ παιδός, ὥστε αὐτὸς νὰ βλέπῃ συγχρόνως διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀφθαλμοῦ,

ὅ,τι ἀκούει διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὠτός. Ἐκτός δὲ τῶν θρησκευτικῶν τούτων ἱστορημάτων συμβάλλουσι ἐνταῦθα καὶ πλήρεις προμοιώσεων καὶ εἰκονικῶν παραστάσεων ῥήσεις ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, αἵτινες μάλιστα συνάπτουσι τὸ αἰσθητὸν μετὰ τοῦ νοητοῦ (Παρ. Σολ. 6, 6. Ἰερεμ. 8, 7. Ψαλμ. 1. Ψαλμ. 23. 1—3. Ματθ. 6, 26 κτλ.) Ἐπίσης εὐκόλως κατανοούμενά θρησκευτικὰ ἄσματα καὶ παραβολαὶ μάλιστα ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐν τῇ ἐποπτευτικῇ παραστάσει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ πρῶτος τῶν διδασκάλων.

Ἀλλὰ διὰ νὰ φέρῃ ἡ ἐποπτευτικὴ παράστασις τὴν εὐκταίαν εὐλογίαν, ἐξηκολούθησε λέγων, πρέπει νὰ συνοδεύηται μὲ τὴν ἀναγκαίαν σαφήνειαν. Τὴν σαφήνειαν ἐν τῇ θρησκευτικῇ διδασκαλίᾳ ἐπιβάλλει αὐτὴ ἡ ἁγία Γραφή, «οὕτω καὶ ἡμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὐσημον λόγον ἔωτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες». (Κορινθ. Α'. 14, 9.) Ἐπιμελεῖται τῆς σαφηνείας ὁ διδάσκαλος, ἐὰν προφυλάτῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐπιπολαιότητος, τῆς ματαιότητος (τῶν ματαίων λόγων) καὶ τῆς ἀλογιστίας, ἣτις ἀγαπᾷ νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὸ πλησιέστατα κείμενον. Ἐπίσης ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ τῆς συσσωρεύσεως δεδομένων πραγματικῶν γνώσεων, αἵτινες δὲν ἄπτονται τῆς ἐσωτάτης φύσεως τοῦ πράγματος, καὶ οὐδεμίαν ἐπίγνωσιν αὐτοῦ παρέχουσι· ἐπίσης ἀπὸ τῆς μηχανικῆς ἀπομνημονευτικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐπιφορτίσεως τῆς μνήμης δι' ἀκατανοήτων καὶ ἀπέπτων ἐκφράσεων· ἐπίσης ἀπὸ τῆς μονοτόνου καὶ μονοειδοῦς διδασκαλίας, ἀπὸ κενῶν καὶ λίαν ἀφηρημένων ἐννοιῶν, ἀπὸ πομπωδῶν φράσεων καὶ τῶν τοιούτων. Ἀπ' ἐναντίας τὸ κυριώτατον συμβάλλον πρὸς τὴν σαφήνειαν εἶναι ἐποπτικὴ τις καὶ εἰκονικὴ παράστασις, εἰς τὸν ἐκάστοτε βαθμὸν τῆς μορφώσεως τῶν παιδῶν ἀρμόζουσα, τὸ πρᾶγμα ἰσχυρῶς ἐπιδεικνύουσα, ἀλλ' εἰς τύπον ἀπλῶς ἀπέριττον καὶ ὁμαλὸν καὶ

ἰδιάζοντα εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἐποπτείας τοῦ κοινοῦ λαοῦ, καλὴ τόνωσις τῆς γλώσσης, ὀρθὴ διαίρεσις τοῦ λόγου, καὶ τὶς ἀπλῆ, συνεπῆς ἐκ τῶν εὐκόλων εἰς τὰ δύσκολα προβαίνουσα διάταξις τῶν συλλογισμῶν.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ.

ΠΕΡΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 129.)

Ἄρτος σίτινος εἶναι ἢ μᾶλλον ἀξιοσύστατος τροφῆ τῶν παιδῶν ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ᾖ πολλὰ νωπὸς ἢ πολλὰ ἐζυμωμένος. Τεχνικὰ πέμματα, ἂν καὶ προσφιλῆ εἰς τὰ παιδιά, εἶναι πάντοτε ἐπιβλαβῆ· ἡ δὲ ὑπερβολικὴ χρῆσις, τὸ δηλητήριον, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὰ πλεῖστα παιδιά ὠχρὰ καὶ ἀδύνατα. καὶ μάλιστα, ὅταν συνοδεύονται μὲ ἐρεθιστικὰ ποτά. Ὁ πῶραι εἶναι ἐπίσης ἀξιοσύστατοι, ἂν ᾖναι ὠριμοί, καὶ ἂν τηρῆται ἡ ἀναγκαία μετριότης. Λι πρῶτοι ὁπῶραι ὠφελοῦσιν ὀλιγώτερον καὶ ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ τρώγονται μετὰ τοῦ ἄρτου. Φαγητὰ διὰ γαιόμηλων εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐπεπτα, ἀλλὰ συνήθως τρώγουσι ποσόν, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἐπεξεργασθῇ ὁ στόμαχος. Καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν δὲ αὐτῶν, ὅταν ᾖναι προσδιωρισμένα διὰ παιδιά, πρέπει νὰ καταβάλληται πλεοτέρα ἐπιμέλεια.

Καθὼς δὲ χάριν τῆς ὑγείας πρέπει νὰ γίνηται ἐκλογὴ τῶν φαγητῶν, οὕτω διὰ λόγους ἠθικούς, δὲν πρέπει νὰ ἀ-

ποβάλλη τὸ παιδίον οὐδὲν τῶν παρατιθεμένων βρωμάτων. Νὰ ἐκλέγη ἢ συγκαίνηται φαγητόν τι εἰς τὴν τράπεζαν τὸ παιδίον εἶναι ὁ προάγγελος τῆς λιχνείας μὲ τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς αὐτῆς συνεπειάς. Πρέπει λοιπὸν νὰ προλάβῃ τις τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τοιοῦτου ἐλαττώματος. Τοῦτο δὲ γίνεται ἀπλούςατα, ἀν' ἀποφασιστικῶς δεχθῶμεν, ὅτι τὸ παιδίον δύναται καὶ πρέπει νὰ τρώγῃ ὅλα, ὅσα τῷ προσφέρωσιν οἱ κηδόμενοι αὐτοῦ χωρὶς καμμίαν παρατήρησιν ἢ ἀντιλογίαν. Ἄν κυρωθῇ τοῦτο ὡς ἀρχή, οἱ δὲ ὁμοτράπεζοι δὲν ὀμιλῶσι πρὸ τοῦ δείπνου ἢ ἐν τῷ δείπνῳ περὶ ἐκλεκτῶν φαγητῶν, ἢ εἰς τὴν φαντασίαν θεμελιωμένη ἀποστροφὴ πρὸς τίνα φαγητὰ καὶ ἢ ζωηρὰ κλίσις πρὸς ἄλλα δὲν θέλει γεννηθῆ ποτὲ οὐδὲ αἰ ἐν τῷ δείπνῳ δυσἀρέσκεια αἵτινες ταράττουσι πολλὰς οἰκογενείας. Καὶ εἶναι πάντοτε μαρτυρία κατὰ τῆς οἰκογενείας ὅλης, ὅταν τὰ παιδιά προτιμῶσι πολὺ τίνα φαγητὰ ἢ ὀμιλῶσι πολὺ περὶ αὐτῶν. Οὗτοι δὲν ἐσυλλογίσθησαν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος «τρώγει διὰ νὰ ζῆ, καὶ δὲν ζῆ διὰ νὰ τρώγῃ».

Ὅσῳ μᾶλλον προβαίνει τὸ παιδίον αὐξανόμενον, τοσούτῳ ὀλιγώτερον γίνεται λόγος περὶ ἐκλογῆς φαγητῶν, τοσούτῳ περισσότερον ὅμως περὶ μέτρου καὶ τῆς τηρηθησομένης τάξεως. Τοῦτο καὶ ὡς πρὸς τὸν θηλαμινὸν ἦτο οὐσιῶδες. Ἄλλ' ἦτον ὅλως εἰς τὸν ἐξουσίαν τῆς τροφῆς τὸ πόσον καὶ πότε πρέπει νὰ τρώγῃ. Ὅσῳ ὅμως ἐλευθερώτερον κινεῖται, μὲ ὅσῳ πλειοτέρους ἀνθρώπους σχετίζεται τὸ παιδίον, τοσούτῳ δυσκολώτερον ἀποβαίνει νὰ φυλάξῃ τις τὸν τεθέντα κανόνα. Πολλοὶ τῶν ἡλικιωμένων νομίζουσιν, ὅτι δὲν δύναται νὰ σχετισθῶσι μὲ παιδίον τι ἄλλως παρὰ προσφέροντες εἰς αὐτό τι πρὸς ἐδωδὴν. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν οἶκον δὲ τὰ βρώσιμα εἶναι εἰς τὸ παιδίον εὐπρόσιτα, καὶ οὐδὲ προσέχουσι πολλάκις πότε καὶ πόσον τρώγει τὸ παιδίον. Θεωροῦσι τὸ τρώγειν ὡς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἐνασχόλησιν. Συνήθως τὰ μεταξὺ λαμβάνουσι τὴν θέσιν τοῦ

κυρίου δείπνου καὶ τὰ παιδιά δὲν δύνανται νὰ φάγωσι μαγειρευμένα φαγητὰ, διότι ἐχορτάσθησαν μὲ ἄρτον, ὀπίρας κτλ. ἢ διότι δύνανται ἄλλως κατ' ἀρέσκειαν νὰ χορτασθῶσι. Ἡ ἐκ τούτου βλάβη τῆς ὑγείας καὶ τοῦ ἠθικοῦ εἶναι προφανής, καὶ μόνον ἡ ἀδυναμία τῶν γονέων δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ὁφιαίτερον ἢ οἰκιακὴ αὕτη σιναμωρία παρεκβαίνει εἰς ἐξωτερικὴν. Τὴν θέσιν τῶν φαγητῶν λαμβάνουσι τὰ ποτὰ καὶ τὸ σπέρμα πολλῶν κρυφῶν καὶ φανερῶν ἐλαττωμάτων μεταδίδεται πολλάκις μόνον διὰ τῆς ἀμετρίας καὶ ἀταξίας εἰς τὴν τροφήν κατὰ τὰ ἔτη τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Ἐκ τῶν ποτῶν παρὰ τὸ γάλα εἶναι μόνον τὸ ὕδωρ ἀξιόσυστατον διὰ τὸ ἀναπτυσσόμενον σῶμα. Εἶναι σωτήριον τὸ νὰ μὴ πίνωσι τὰ παιδιά ἀμέτρως, ἀτάκτως, ἢ ὅταν ἦναι ἐξημμένα. Ὡς πρὸς τὸ πίνειν λοιπὸν καλὸν εἶναι νὰ συνηθίζωμεν αὐτὰ μικρόθεν εἰς τὸ νὰ κατανικῶσι τὴν στιγμιαίαν ἐπιθυμίαν. Ἄς ἐντυπωθῇ λοιπὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδός, ὅτι πρέπει μὲν νὰ πίνη, ἀλλ' ἀφοῦ πρῶτον ἀναψυχθῇ ὀλίγον πᾶσαν φορὰν, καὶ ὄχι κατ' ἀρέσκειαν ἀλλὰ κατὰ τὴν χρείαν.

Ἐκ τῶν τεχνικῶν ποτῶν πρέπει νὰ πίνωσι μόνον ἐλαφρὰ εἶδη οἴνου, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἰσχυρῶς συγκερασμένα μὲ ὕδωρ. Καλὸν ἦτον ὅμως, ἀν' ἡ ἀπόλαυσις τοιοῦτων ποτῶν δὲν ἐγίνετο ἐξ ἀρχῆς κανὼν, καὶ δὲν ἔκαμναν διάκρισιν ἀν' πίνῃ τις ὕδωρ ἢ οἶνον. Καὶ μικραὶ δὲ καχεξίαι ἔπρεπε μᾶλλον διὰ τῆς νηστείας παρὰ διὰ τῶν μεθυστικῶν ποτῶν νὰ θεραπεύωνται.

Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τῶν θερμῶν ποτῶν. Κατὰ δυστυχίαν ὁ καφῆς εἰσεχώρησεν ὡς καθημερινὴ τροφή ἕως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς κατωτάτας κλάσεις τῆς κοινωνίας. Διὰ τοῦτο ἡ Παιδαγωγικὴ δὲν ἔχει ν' ἀποτρέψῃ πλέον ἐκ τῆς χρήσεως, ἀλλὰ νὰ περιορίσῃ μόνον τὴν κατάχρησιν.

Ἄς βραδύνωμεν λοιπόν, ὅσον οἶόν τε, τὴν ἀπόλαυσιν ἢ τοῦ-
λάχιστον τὴν συχνὴν αὐτοῦ χρῆσιν. Ἄς μεταχειριζώμεθα
δι' αὐτὰ καλῆτερα τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει μάλιστα εἰς
τὸν οὐρανίσκον καὶ τὸν στόμαχον αὐτῶν. Οὐδὲ δικαιολο-
γοῦνται, ὅσοι θέλουσι νὰ καλυφθῶσι, λέγοντες, ὅτι ὁ κα-
φὲς ἐνδυναμώνει τὸν στόμαχον· τὸ δὲ γάλα πληροῦ αὐτὸν
βλέννης. Ἄλλὰ καὶ καφὲν ἂν δίδωμεν εἰς αὐτά, ἔστω τοῦ-
λάχιστον ὄχι δυνατός, ἀλλὰ συγκερασμένος μὲ πολὺ γάλα.
Ἐπιβλαβὴς εἶναι προσέτι καὶ ἡ χρῆσις τοῦ καφέ καὶ τείου
ἀντὶ δείπνου, ἐπομένως ὁ ἐρεθισμὸς τῶν νεύρων ὀλίγον πρὸ
τοῦ ὕπνου. Τὸ τέιον καὶ ἡ σοκολάτα ὅμως εἶναι ἐπιβλαβέ-
στερα παρὰ τὸν καφέν. Ἡ τελευταία διὰ τὴν παραμεγά-
λην θρεπτικότητα αὐτῆς συμβάλλει εἰς τὴν πρόωρον ἀνά-
πτυξιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς. Ἀμφότερα ἔπρεπε νὰ δίδων-
ται εἰς τὰ παιδιά μόνον ὡς ἱαματικά μέσα κατὰ διαταγὴν
τοῦ ἱατροῦ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ σιτίων καὶ ποτῶν εἰς τὰ ἔτη
τῆς ἀναπτύξεως. Ἄς ἴδωμεν τώρα τίνα ἰσχὺν ἔχει ἡ ἐν-
δυμασία καὶ κατοικία ἐπὶ τῆς σωματικῆς ἀνάπτύξεως.

(Ἐπταί συνέχεια.)

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ κ. λ. π.

Ἐπιτήδευσις τῶν ἐν τῇ τραπέζῃ ἡδονῶν.

Ἄσωτια καὶ ἀδηφαγία.

(Συνέχεια ἴδ. σελ. 145.)

Ὁ ἄνθρωπος γρήγορα ἀηδίασε τὰς συνήθεις ἡδονάς, τὰς
ὁποίας προσφέρει ἡ τράπεζα, καὶ ἠθέλησε ν' ἀπολαύσῃ νέας.
Ἡ φαντασία προσεπάθησε νὰ ἐφεύρῃ λεπτότητας, καὶ ἡ
ματαιότης, καθὼς καὶ ἄλλα πάθη, συνετέλεσαν περισσό-

τερον εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιάσωσιν αὐτάς. Ἡ ἀπολαυστικὴ
τέχνη ἐτελειοποιήθη καὶ εἶδον ἐντὸς ὀλίγου παρὰ τοῖς πε-
πολιτισμένοις ἔθνεσιν αὐτὴν φθάσασαν εἰς τὸν ὕψιστον βαθ-
μόν. Οἱ ἄγριοι λεπτύνουσι αὐτὴν κατ' ἰδίον τινα τρόπον·
ἀλλ' ἡ ἐπιτήδευσις αὕτη ἔχει μᾶλλον τραχύ τι καὶ χονδρο-
ειδὲς πρὸς ἀβρόν τι καὶ λεπτοφυές.

Δὲν θέλομεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὰς ἀνοησίας, περὶ
ῶν ποιεῖται λόγον ὁ Σουετώνιος, οὔτε εἰς τὰ συμπόσια, ἐν
οἷς παρέθετον πινάκια, τὰ ὁποῖα περιεῖχον ἤπαρ τῶν σπα-
νωτάτων ἰχθύων, μυκτὰ φασιανῶν καὶ τῆς ἐρυθρᾶς ἴβιος,
γλώσσας ταῶν καὶ γάλα μυραινῶν, τινὰ δὲ αὐγὰ περδίκων,
κεφαλὰς τρυγόνων καὶ ψιττακῶν καὶ πτηνῶν, τὰ ὁποῖα μαν-
θίνοῦσι νὰ ἄδωσι καὶ ὀμιλῶσι. Καὶ τὰ ἑσπερινὰ δείπνα τῆς
Κλεοπάτρας, τοῦ Λευκούλλου, τοῦ Κλωδίου καὶ τοῦ Ἀπι-
κίου, δὲν σύρουσι τόσον τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅσον πράγ-
ματα, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ χαρακτηρίσωσι τὸν ἄνθρωπον
καὶ νὰ ἀποτελέσωσι τὴν Ἱστορίαν του.

Οἱ μεγιστᾶνες εἰς τὴν χώραν τοῦ Μονομοταπᾶ ἀρωμα-
τίζουνσι τὸν οἶνον, τὰ πνευματώδη ποτὰ καὶ τὰ φαγητά
των μὲ φικίαν ἄμβαριν, μόσχον καὶ ἄλλας εὐώδεις οὐσίας.
Ἄγγλος κυβερνήτης προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ ἀγᾶ τῆς Μόκκας
ἐν Ἀραβίᾳ εἰς γεῦμα. Ἀφοῦ δ' ἐσηκώθη ἡ τράπεζα, ὠδή-
γησαν αὐτὸν εἰς παρακείμενον δωμάτιον, ὅπου τέσσαρες
παῖδες ὑπηρέτου αὐτὸν καὶ τὸν ἀγᾶν. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐ-
κράτει θυμιατήριον, ὁ ἄλλος χειρόμακτρα, καὶ οἱ ἄλλοι δύο
δίσκον πλήρη μὲ ἄμβαριν, ξύλον ἀλόης καὶ ἄλλας εὐώδεις
οὐσίας. Ἀφοῦ ἐσκέπασαν τοῦ κυβερνήτου τὴν κεφαλὴν μὲ
χειρόμακτρον, ἤρχισαν νὰ τὸν θυμιῶσι, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο
εἰς αὐτὸν πολὺ εὐάρεστον.

Τὰ βάρβαρα ἔθνη δὲν καταγίνονται πολὺ πρὸς τελειο-
ποίησιν τῆς μαγειρικῆς τέχνης. Καὶ ἂν ἐπιτηδεύσωσι δὲ
τοιούτον τι, καταφεύγουσιν εἰς τὰ ἀρώματα ἢ εἰς τὰ πνευ-
ματώδη ποτὰ. Παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ὅμως ἔθνεσι ζη-

ποῦσι νὰ παρασκευάσωσι τὰ φαγητά, ὅσον τὸ δυνατόν εὐχυμώτερα. Τὰ ἀρχαῖα ἔθνη εἶχον τοὺς μαγείρους εἰς μεγάλην ὑπόληψιν καὶ ποτὲ δὲν παρετήρησέ τις, ἐκτὸς τοῦ Ποσιδίππου, ὅτι ἐν τοῖς δράμασιν αὐτῶν ἀνεβίβαζον ἐπὶ τῆς σκηνης δούλους, τοὺς ὁποίους μετεχειρίζοντο ὡς μαγείρους. Οἱ Συβαρῖται καὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς κάτω Ἰταλίας ἐδίδον βραβεῖα εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον κάμει νέας ἀνακαλύψεις εἰς τὴν μαγειρικὴν τέχνην. Προσέφερον χρυσοὺς στεφάνους μεγάλης ἀξίας εἰς τὸν ἐφευρετὴν νέων καρυκευμάτων· καὶ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἀλλ' ἐφύλαττον ἐπὶ ἐν ὅλῳ κληρον ἔτος δι' ἑαυτοὺς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀπόλαυσιν τοῦ μυστικοῦ των, τὸ ὁποῖον ἐπώλουν πολὺ ἀκριβά, ἂν τις ἤθελε νὰ μάθῃ αὐτό.

Ὅτε ἡ πολυτέλεια διέφθειρε τὰ πάντα, ἤρχισαν νὰ κηλιδόνωνται τὰ συμπόσια διὰ τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς ὠμότητος. Εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἦτο συνήθεια νὰ ἐκδύωνται κατὰ μικρὸν αἱ γυναῖκες, ἕως ὅτου ἐκάθηντο εἰς τὴν τράπεζαν ὀλόγυμνοι κοράσια καὶ γυναῖκες ἐδείκνυον ὅλα τὰ θέληγητρά των καὶ τοῦτο θεωρεῖτο ὡς σημεῖον καλῆς ἀνατροφῆς. Τέλος διὰ νὰ ἀπολαύσωσι ὅλας τὰς ἡδονάς, πρὶν καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν, ἔβαλον ν' ἀγωνισθῶσι μονομάχοι, καὶ οὗτοι ἐνώπιον τῶν φιλευομένων ἐξετραχηλίζοντο!

Ἐθνη τὰ ὁποῖα δὲν καταλαμβάνουσι τί ἐστὶ λεπτότης, παραδίδονται, σχετικῶς πρὸς τὴν τροφήν τοῦλάχιστον, εἰς τὴν γαστριμαργίαν καὶ ἀδηφαγίαν. Ὡς τὰ μάλιστα ἀδηφαγὰ θεωροῦνται τὰ Μογγολικὰ ἔθνη ἢ τὰ τῆς μικτῆς καταγωγῆς εἰς ὅλα τὰ κλίματα, ἕως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Ταύτην τὴν ἀδηφαγίαν μαρτυροῦσιν ἀξιόπιστοι συγγραφεῖς περὶ τῶν Λάππων, καὶ ἄλλων Φίννων, περὶ τῶν Τουρκικῶν ἐθνῶν τῆς Νογᾶς καὶ τῶν Κιργίσιων, περὶ τῶν ἐκτουρκισθέντων Φινικικῶν Βασιρίων καὶ τινων λαῶν τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Ἰνδοσινικῆς, περὶ τῶν πλείστων Αἰθιοπικῶν ἐθνῶν, περὶ τῶν Ὀπτεντόττων καὶ Ἰνδιάνων τῆς βορείου καὶ μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς.

Περὶ τῶν Γουάγγων, τῶν παλαιῶν κατοίκων τῆς Βαρβαρίας, οἵτινες ἔζων ἐπὶ τῶν Καναρίων νήσων, διηγοῦνται, ὅτι εἰς μίαν εὐωχίαν, ἠδύναντο νὰ φάγωσιν εἴκοσι λαγίδια καὶ μίαν αἶγα. Καὶ οἱ Ἑσκιμοὶ εἰς τὴν Γροιλανδίαν θεωροῦσιν εὐχαρίστως, ὅταν τὰ τέχνα των, ἀφοῦ ὑπερπληρώσωσι τὸν στόμαχόν των, κυλίωνται ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ νὰ πιέσωσι τὰ ἔντερά των καὶ δώσωσι χώραν εἰς νέαν τροφήν. Ἡ ἀδηφαγία τῶν Ἰακουτανῶν προβαίνει τοσοῦτον, ὥστε εἰς τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας κάθηνται γυμνοί, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ ὑπερπλήσωσι κάλλιον τὴν κοιλίαν των. Καὶ μία βασίλισσα τοῦ Ἀβαίου μετὰ τὸ γεῦμα ἐξηπλῶνετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, διὰ νὰ πιέσωσι καὶ ζυμώσωσιν οὕτως εἰπεῖν τινὲς τῶν θεραπόντων τὴν κοιλίαν τῆς μετὰ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ διευκολύνουσι κάλλιον τοῦ στομάχου τὴν χώνευσιν.

Ὁ Ἀθηναῖος ἀναφέρει πλείστα παραδείγματα μεγάλης ἀδηφαγίας. Διηγεῖται περὶ τοῦ ἀθλητοῦ Θεαγένους καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, ὅτι εἰς μίαν μόνην ἡμέραν κατέτρωγαν ὀλόκληρον βοῦν, περὶ Μίλωνος τοῦ Κροτωνιάτου, ὅστις ἔτρωγεν εἴκοσι μᾶς κρεῶν, καὶ ἄλλας τόσας ἄρτων καὶ ἔπινε τρεῖς χόας οἴνου, περὶ τοῦ Ἀστυδάμαντος, ὅτι μόνος κατέφαγε τὰ ἐδέσματα, τὰ ὁποῖα εἶχον παρασκευασθῆ δι' ἐννέα άτομα, περὶ τινος γυναικὸς ὀνομαζομένης Ἀγλαίδος, ἣτις εἰς ἓν συμπόσιον ἔφαγε δώδεκα λίτρας κρέατος, τέσσαρας χοίνας ἄρτου, καὶ ἓνα χόα οἴνου.

Ὅλα τὰ ἔθνη ἐφευρίσκουσι μέσα, διὰ νὰ τρώγωσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον φαγητόν, καὶ διὰ νὰ ἐπαυξήσωσι τὰς ἡδονάς τῆς τραπέζης περισσότερον παρ' ὅ, τι χρειάζεται. Τὰ θερμὰ ποτὰ καὶ τὰ διαλυτικὰ δὲν εἶναι τὰ τόσον ἀξιόμμεπτα μετὰξὺ τούτων τῶν μέσων. Οἱ Ὀμαγοῦαι κλύζουσιν ἔλαστον συνδαιτυμόνα, πρὶν καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης ἐζήτουν τὴν σκωραμίδα. Ἄλλ' ἡ δεινοτάτη χονδροειδοσύνη, ἣτις προσεγγί-

ζει εἰς τὴν κτηνωδίαν, ἀπαντᾶται παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οἱ ὅποιοι πολλάκις εἰς τὸ συμπόσιον ἤμουν, διὰ νὰ εἰμπορώσῃ νὰ πληρώσωσιν ἐκ νέου τὸν στόμαχον. Οὗτοι οἱ κοσμοκράτορες δὲν ἠρυθρίων διὰ μίαν τοιαύτην χρῆσιν καὶ ἡ φιλοσαρκία των ἦτο τοιαύτη, ὥστε, διὰ νὰ εὐχαριστήσωσιν αὐτὴν δὲν ἐφοβοῦντο οὔτε τὴν ὀδυνηροτάτην ἐνέργειαν τῶν ἐμετικῶν. Ἐπίστευον, ὅτι θέλουσι δείξει μεγάλην φιλίαν πρὸς τοὺς ξενιζομένους, ἂν κάμωσιν αὐτοὺς διὰ συχνῆς καταναγκάσεως, νὰ φάγωσι καὶ νὰ πῖωσιν ὑπὲρ τὰς δυνάμεις των. Καὶ αὕτη ἡ κακὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἀκόμη μεταξὺ τῶν περωτισμένων λαῶν, ὀνομαστὶ τῶν Γερμινῶν. Οἱ Γερμανοὶ καὶ Γάλλοι παρέχουσι παραδείγματα ταύτης τῆς συνηθείας, ἣτις ἀπαντᾶται καὶ μεταξὺ τῶν ἀπολιτίστων Σλαύων. Φαίνεται μάλιστα, ὅτι, ὅταν δὲν ἐτελεσφόρει ἡ πειθὴ, ἐπροχώρουν εἰς τὴν βίαν. Κάρολος ὁ μέγας ἐνομοθέτησε νόμον, καθ' ὃν οὐδεὶς ἐσυγχωρεῖτο νὰ βιασθῇ νὰ πῖνῃ περισσότερον παρ' ὅσον ἤθελεν. Εἷς ἄλλος νόμος κατεδίκαζε τοὺς στρατιώτας νὰ πίνωσι ποσὸν τι ὕδατος, ἐὰν τις τοὺς προσεκάλει εἰς τὸ νὰ πῖωσιν.

Ἡ ἀκολασία κατήντησεν ἀνάγκη εἰς τινὰ περωτισμένα ἔθνη, καὶ ἐβλεπέ τις ἀνδρας παρὰ παιδία περισσότερον ὑποκείμενα εἰς τοῦτο τὸ ἐλάττωμα. Εἰς τὸ τέλος τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος ἀνῆκεν εἰς μίαν τῶν καλῶν συνηθειῶν νὰ φέρῃ τις μεθ' ἑαυτοῦ σακχαρικῶν θήκη, τὴν ὁποίαν προσέφερε πρὸς τὸν ἄλλον, καθὼς τὴν σήμερον τὴν ταμβακοθήκην. Ὁ δούξ Γυίσης ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του τὴν θήκην ταύτην, ὅταν τὸν ἐκτύπησεν ἡ θανατηφόρος σφαῖρα εἰς τὴν ἐν Βλέσσαις (Blois) μάχην. Λουδοβίκος ὁ ΙΓ' ἦτο φίλος τοῦ πιπερίτου πλακοῦντος καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἕκαστος ἐν Γαλλίᾳ ἔφερεν εἰς τὸν κόλπον του τοιοῦτους πλακοῦντας καὶ ἀδιακόπως ἔτρωγεν.

Ἡ ἀμετρία εἰς τὸ τρώγειν καὶ πίνειν κατέστρεψε τὴν κρίσιν τῆς γεύσεως. Αἱ συνήθειαι καὶ φυσικαὶ ἀπολαύσεις

ἐθεωροῦντο ὡς ἀηδεῖς καὶ ἐζήτουν τεχνητάς. Συνθέτουσε φαγητὰ καὶ ποτὰ καρυκευμένα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐπιτήδεια εἰς τὸ νὰ ἐρεθίζωσι τὰς αἰσθήσεις· χρῆσιν, ἣτις ἀπαντᾶται παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, πεπολιτισμένοις καὶ ἀπολιτίστοις. Ἄπειρα εἶνε τὰ διάφορα εἶδη τῆς συνθέσεως, εἰς τὰ ὁποῖα ὑποβάλλουσι τὰ πνευματώδη ποτὰ, διὰ νὰ τὰ κάμωσιν ἐρεθιστικώτερα, καὶ ἄμετρα τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἀνθρώπος μεθύσκειται.

Τὰ ἔθνη εἰς τὴν ἀγρίαν κατάστασιν ἔχουσι πάντοτε χόρτα, καρπύς καὶ δυνατὰ ποτὰ, μετὰ τὰ ὁποῖα μεθύσκονται καὶ πρέπει τις τῶ ὄντι νὰ θαιμάσῃ τὴν εὐφύϊαν, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται, διὰ νὰ φθάσωσι μετὰ τὰ εὐτελεῖ μέσα τὰ ὁποῖα ἔχουσι εἰς τὴν διάθεσίν των, εἰς ταύτας τὰς ἀνακαλύψεις. Διὰ τῶν δυνατῶν τούτων ποτῶν καταντῶσιν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν μάχαις εἰς ἀληθῆ λύσσαν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν κάμμίαν ἰδέαν τῆς μανίας, εἰς ἣν ἐμβάλλονται τὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολῆς μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ὀπίου. Οἱ Ὀθωμανοὶ μετὰ τῶν Τούρκων, οἱ Πέρσαι μετὰ τῶν Ἰνδογερμανῶν, πρὸ πάντων ὅμως οἱ Σῖναι ὑπόκεινται εἰς τοῦτο τὸ ἐλάττωμα.

Ἡ ὁρμὴ πρὸς τὰ δυνατὰ ποτὰ εἶναι ἀκατανίκητος. Οἱ Ἀλγογγιλενάπαι εἰς τὸν Καναδᾶν δίδουσι τὸ πᾶν δι' ἐν ποτήριον οἴνοπνεύματός, καὶ ὡς οἱ λύκοι διασπαράσσονται μετὰ τοὺς ὀδόντας εἰς τὴν μέθην των, οἱ ἄγριοι μετὰ τῶν περωτισμένων λαῶν δὲν φέρονται καλλίτερα. Τίς δὲν εἶδε μετὰ ἀηδίαν μεθυσμένους μετὰ οἴνοπνευμα Γερμανοὺς οἰνόφυλλοι, οἵτινες πληγόνονται μέχρις αἵματος; Ἡ χίκα, ἀηδὲς τι ποτόν, ὁποῖα ὀλίγα δυνατὸν νὰ εὐρεθῶσιν, εἶναι προσφιλέστατον Schnaps τῶν Μοξῶν, τῶν Χικυῖτῶν, τῶν Αἰμαρῶν καὶ τῶν Κερχουῶν καὶ ἐν γένει ὄλων σχεδὸν τῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσιν εἰς τὰς τροπικὰς χώρας τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς. Ὅταν οἱ κάτοικοι τῆς Καμτσάτκας θέλωσι νὰ εὐθυμῆσωσι, ζητοῦσιν εἰδὸς τι μύκητος, ὅστις παρ'

αὐτοῖς ἀντικαθιστᾶ τὸ ὄπιον. Νῦν μὲν τρώγουσιν αὐτόν,
νῦν δὲ ἐκθλίβουσι τὸν δξύν καὶ μεθυστικὸν χυμὸν αὐτοῦ.
Μετρίως πινόμενος οὗτος ὁ χυμὸς φέρει εἰς εὐθυμίαν τοὺς
ἀπολαμβάνοντας αὐτόν, ἢ ἐμβάλλει εἰς αὐτοὺς θάρρος, μὲ
ὑπερβολὴν δέ, τοὺς κάμνει νὰ περιπίπτωσιν εἰς μέθην συν-
δεδεμένην μὲ σπασμοὺς καὶ παραλαλήματα. Εἰς τὸν μύκητα
τοῦτον ἀποδίδουσιν οἱ κάτοικοι τῆς Καμτσάτκας ἕλα τὰ
κακά, τὰ ὁποῖα πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν αὐτοῦ, καὶ
ὄμως ζητοῦσιν αὐτόν μὲ μεγάλην ὄρεξιν, ἥτις εἶναι ἀκατα-
νίκητος. Οἱ Κοριαίται, εἰς τῶν ὁποίων τὴν χώραν δὲν αὐ-
ξάνει οὗτος ὁ μύκης, εἰσδέχονται εἰς σκεῦος τὸ οὔρον ἐκεί-
νου, ὅστις εἶχε μεθύσει ἀπὸ τὸν χυμὸν αὐτοῦ καὶ πίνουσι
διὰ νὰ ζαλισθῶσι τοῦτο τὸ διαβολικόν, δι' αὐτοὺς δὲ τόσον
γοητευτικόν, ρευστὸν (liqueur)!

(Ἔπεται συνέχεια)

ΤΟ ΕΝΑΛΙΟΝ ἌΣΜΑ ΤΟΥ ΑΡΙΟΝΟΣ.

ὦ τῶν ἀθανάτων δῶρον,
καλλικέλαδέ μου λύρα,
Πρόσελθε τὸ τελευταῖον
ς' τὴν ἀσπαίρουσάν μου χεῖρα.

Πρὶν δὲ τοὺς γλυκεῖς σου ἤχους
ς' τὴν σιγὴν ἐγκαταλίπης,
Χύσον ἤδη 'ς τὸν αἰθέρα
φθόγγους πένθους, φθόγγους λύπης.

Ἴσως ζέφυρος τοὺς φέρει
εἰς τὰ ἄλση τῆς Μηθύμνης,

Ὅπου ἄλλοτε τὰς Μούσας
καὶ τὸν ἔρωτα ἐξύμνεις.

Ἴσως δάκρυον ἐν ρεύσει,
καὶ εἰς στεναγμὸς φιλίας
Τὴν πικρίαν μετριάση
τῆς παρούσης ἀγωνίας.

Ἴσως ἐκ τῆς Λέσβου μία
θλίψεως φωνὴ ἠχήση,
Ἴσως βάλσαμον 'ς τοὺς πόρους
τῆς ψυχῆς μου ἐπιχύση.

Λέσβος γῆ τῆς γενετῆς μου,
Λέσβος χώρα εὐθυμίας,
Χαῖρε, ὦ πατρίς γλυκεῖα,
καὶ εὐτύχει μετ' εὐκλείας,

Χαίρετε τῆς Λέσβου ὄρη
καὶ ἀνθόστρωτα πεδία,
Τῶν ἀγνῶν τῆς Μνημοσύνης
θυγατέρων κατοικία.

Χαίρετε, ὦ Ποιητῆς σας
τὸ πελαγιαῖον κύμα
Ὡς φιλόξενον λαμβάνει
καὶ εὐρύχωρόν του μνηῆμα.

Ἐπειδὴ κακίαν, φθόνον
ἀπαντᾷ εἰς πάντα τόπον,
Ἐπειδὴ τὸν ἀπειλοῦσιν
αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων,

Καὶ ἡ ἀπιστία βέλη
κατ' αὐτοῦ ἔχει στημένα,

Κρύπτεται εἰς τῆς θαλάσσης
τὸν ἀπάτητον πυθμένα.

Εἰς τὸ κράτος σου προσφεύγει,
Πόσειδον, Ὀκεανίδες,
Εἰς τοὺς κόλπους σας προστρέχει,
σώσατέ τον, Νηρηίδες.

Κ. Π. Γ.

ΑΝΑΡΡΑΦΗ ΜΕΘ ΥΠΟΤΟΜΗΝ
ΗΤΟΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ
ΠΡΟΣ ΙΑΣΙΝ ΤΗΣ ΤΡΙΧΙΑΣΕΩΣ.

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΚΟΣΤΟΜΥΡΗ.

Οὕτως ἀπεκαλίσσαμεν τὸν τρόπον τοῦτον τῆς χειρουργίας πρὸς ἴασιν τῆς τριχιάσεως, διότι ἐπ' ἀκριβὲς τοῦτ' αὐτὸ ποιοῦμεν· τούτέστιν ὑποτέμνομεν πρῶτον ἀνὰ τὸ βλεφαρικὸν χεῖλος ἐσωτέρω τῶν νυττουσῶν τριχῶν εἰς ἕκτος καὶ μῆκος ἀρχοῦν ἐκάστοτε, διαιροῦντες οὕτω τὸ βλέφαρον εἰς πρόσθιον καὶ ὀπίθιον πέταλον, ἀναρράπτωμεν δ' ὑπὲρ τὸ φέρον τὰς βλεφαρίδας πρόσθιον πέταλον ἐπὶ τοῦ περιταρτίου ἢ τοῦ ταρσοῦ ἀπλῶς καὶ ἄνευ ἀποδορᾶς μυρτινοειδοῦς δερματίου ἀπὸ τοῦ βλεφάρου.

Ἐπόμενοι δὲ τοῖς Ἑλλησιν ἰατροῖς Ἀετίῳ καὶ Πικύλῳ τῷ Ἀιγινήτῃ ὀνομάζομεν τριχιάσιν τὴν ἐξ οἰσθηπότε αἰτίας ἐντροπήν τῶν βλεφαρίδων πρὸς τὸν βολβὸν καὶ ὑποδιαίρομεν τὸν γενικὸν τοῦτον ὄρον εἰς διστριχιάσιν καὶ φαλάγγωσιν ἢ πτώσιν, καὶ εἰς τὸ ὄξυ ἐντρόπιον τῶν νεωτέρων.

Οὐχὶ περιττολογοῦντες ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἀναφέρομεν ἐν συντόμῳ τὴν τοπογραφίαν τῶν βλεφάρων, ἐν' εὐχερῶς καταδείξωμεν, τίνα μέρη ἐπ' ἀκριβὲς ὑπομηθήτονται καὶ πῶς καὶ μέχρι τίνος καὶ τίνα μὴ ἀδικεῖν δεόν.

Ἐκστρέφαντες εἰς ὄψιν ἕκαστον βλεφαρικὸν χεῖλος ὀφθαλμὸν αὐτὸ πλατὺ ὄσφ 3 χιλιοστά τοῦ μέτρου περίπτου, καλυπτόμενον ὑπὸ δερματίου ἄθροῦ στεγρότατα τοῖς ὑπκειμένοις συνεχομένοις. Ἔχει δὲ μίαν ὀπισθίαν γωνίαν, τὴν τοῦ ταρσοῦ, ἔνθα εἰσὶ τὰ στόμια τῶν Μειθόμειων ἀδένων καὶ κατὰ τὸ ἐσώτατον πρὸς τὸν μέγαν κανθὸν πέρας αὐτῆς τὸ δακρυακὸν σημεῖον, καὶ ἑτέραν πρόσθιαν, τὴν τοῦ δέρματος, ἔνθα αἱ βλεφαρίδες. Συνίστανται δὲ τὰ βλέφαρα ἀπὸ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὰ πρόσω ἐκ τῶν ἐξῆς τεσσάρων στιβάδων.

Καὶ τὴν μὲν πρώτην στιβάδα σχηματίζει μόνον ὁ ἐπιπεφυκὸς τῶν βλεφάρων, ὅς στεγρότατα τῷ ταρσῷ συμφύεται.

Ἡ δὲ δευτέρα καὶ παχύτερα στιβάς συνίσταται ἐκ τῶν ταρσῶν, οἵτινες οἱ στεγρότεροι τῶν τοῦ βλεφάρου ἰσθῶν καὶ τὸ ἔρεισμα οὕτως εἰπεῖν αὐτῶν τυγγάνουσιν ὄντες, καὶ ἐκ τῶν συνδεόντων αὐτοὺς μετὰ τοῦ κογχικοῦ χείλους ὑμένων, τούτέστιν ἔσω καὶ ἔξω συνδέσμου τοῦ βλεφάρου ἢ συνδέσμων τοῦ μεγάλου (ἔσω) καὶ μικροῦ (ἔξω) κανθοῦ καὶ ἐκ τοῦ κογχικοῦ διαφράγματος, ὅπερ ὀνομάζεται ἐπίσης ἀνώτερος καὶ κατώτερος σύνδεσμος τοῦ ταρσοῦ ἢ τοῦ βλεφάρου, ἔτι δὲ ἀνωτέρα καὶ κατωτέρα ταρσοκογχικὴ ταινία (Fascia). Ἰμνίον δ' ἐκ συνεκτικοῦ ἰστοῦ λεπτὸν μὲν, ἀλλ' ἀρκούντως ἰσχυρὸν (περιτάρτιον) στενῶς συμφύεται τῷ ταρσῷ, ἀδιακόπως ἐπὶ τὸ κογχικὸν διάφραγμα μεταβαῖνον. Ἐν τῷ ἰσθῷ δὲ τῶν ταρσῶν εἰσὶν ἐγκεκλεισμένοι οἱ βοτρυχοειδῆς τὴν ὕψην ταρσικοὶ (Μειθόμειοι) ἀδένες, οἵτινες ἀπὸ τοῦ κογχικοῦ χείλους ἕκαστου ταρσοῦ ἀρχοῦνται καὶ

διὰ μέσης τῆς οὐσίας αὐτοῦ καθέτως διήκοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν ὀπισθίαν γωνίαν τοῦ βλεφαρικοῦ χείλους καὶ πικρῶς παράκεινται ἀλλήλοις ἐν μιᾷ συνήθως μόνῃ σειρᾷ.

Ἡ τρίτη στιβάς ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ σφιγκτήρος τῶν βλεφάρων λεπτοῦ, πλατέος, κυκλοειδοῦς μυός, οὗ ἡ περιφέρειαι ὑπερβάλλει πανταχόθεν τὸ τῆς κόγχης χείλος. Τὰ μυϊκὰ δεμάτια αὐτοῦ ἀποτελοῦσιν οὐχὶ τελείας περιφερείας, ἀλλὰ τόξα μᾶλλον ἢ ἤττον μεγάλα, ἐν τινι σημείῳ τῆς περιφερείας ἀρχόμενα καὶ εἰς ἕτερον καταλήγοντα. Ὡς ἐκ τῆς ἐκφύσεως, θέσεως καὶ καταφύσεως διήρηται ὁ μῦς οὗτος εἰς τρεῖς μοῖρας, αἵτινες ὀνομάζονται ὑπὸ τοῦ Henle βλεφαρικοί μῦς (ἀνώτερος καὶ κατώτερος), κογχικός μῦς καὶ μῦς τῆς γνάθου (M. Malaris). Καὶ οἱ μὲν βλεφαρικοί μῦς, ἀνώτερος καὶ κατώτερος, τὰ κεντρικώτερα μέρη τοῦ σφιγκτήρος τῶν βλεφάρων, ἐκφύονται ἀπὸ τοῦ συνδέσμου τοῦ μεγάλου κανθοῦ, διήκουσι τοξοειδῶς ἐν δυσὶν ἀλλεπαλλήλοις στρώμασιν, ἐφαπλούμενοι ἁ μὲν πρὸ ὄλου τοῦ ἄνω, ὁ δὲ πρὸ ὄλου τοῦ κάτω τارسοῦ καὶ καταφύονται ἀλλήλοις συναντῶντες τῷ συνδέσμῳ τοῦ μικροῦ κανθοῦ. Ἡ λειτουργία τοῦ ἄνω βλεφαρικοῦ μυός ἐστὶ τὸ ταπεινοῦν τὸ ἄνω βλέφαρον, ἡ δὲ τοῦ κάτω τὸ ἀνυψοῦν μικρὸν τὸ κάτω βλέφαρον· ἡ δὲ κοινὴ ἀμφοτέρων τῶν μυῶν λειτουργία τὸ κατχμῦν καὶ τὸ πιέζειν τὸν βολβόν. Ὁ δὲ κογχικός μῦς ἢ περιφερικώτερον τῶν βλεφαρικῶν μυῶν κειμένη, ἡ καὶ μείζων μοῖρα τοῦ σφιγκτήρος τῶν βλεφάρων, ἐκφύεται τὸ μὲν ἄνω ἡμισυ ἀμέσως ἄνωθεν τοῦ ἔσω βλεφαρικοῦ συνδέσμου ἀπὸ τοῦ μετωπικοῦ ὁστοῦ καὶ τῆς μετωπικῆς ἀποφύσεως τῆς ἄνω σιαγόνης, τὸ δὲ κάτω ἡμισυ ἀμέσως κάτωθεν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὑποκογχικοῦ χείλους. Οὗτος ἀμέσως μὲν παράκειται τοῖς βλεφαρικοῖς μυσίν, τούτους περιβάλλων, πανταχόθεν δ' ἐξέχει τοῦ κογχικοῦ χείλους σπουδαίως. Ὁ μῦς οὗτος ἐπισπᾷ τὸ περίεθρον δέρμα καὶ τὰς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ βικίαν καταμύσεως καὶ ἰσχυ-

ρᾶς φωτοφοβίας. Ὁ δὲ τῆς γνάθου μῦς ὑπάρχει μόνον ἐν τῷ κάτω βλεφάρῳ, ἐφαπλοῦται δ' ὑπὸ τὸν κάτω κογχικὸν μῦν μέχρι πρὸ τοῦ σιαγωνικοῦ βολβίου καὶ διαχωρίζεται ἀπὸ τοῦ κάτω χείλους αὐτοῦ διὰ μικροῦ τριγώνου χώρου, μετὰ λίπους πεπληρωμένου. Συλλειτουργεῖ δὲ πάντοτε μετὰ τοῦ κογχικοῦ μυός.

Ἡ δὲ τετάρτη στιβάς ἐστὶ τὸ δέρμα, ἕπερ πολὺ λεπτόν καὶ λίαν ἐκτατόν καὶ ἐγκαρσίως ρυτιδωτόν, συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου σφιγκτήρος τῶν βλεφάρων διὰ λίαν χαλαροῦ, ἐλατοῦ καὶ ἀλιποῦς συνεκτικοῦ ἰστοῦ. Μόνον δὲ κατὰ τὰ ἐλεύθερα χεῖλη καὶ τοὺς συνδέσμους τῶν βλεφάρων ἰδίως τὸν ἔσω, συμφύεται στερόν. Ἀπὸ τῆς προσθίας τοῦ βλεφαρικοῦ χείλους γωνίας τῆς ἀπὸ τοῦ δέρματος σχηματιζομένης ἐκφύονται τριστιχίαι βλεφαρίδες, αἱ δὲ ρίζαι αὐτῶν διεσδύουσι εἰς βάθος 2 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου ἀπὸ τοῦ βλεφαρικοῦ χείλους. Μεταξὺ δὲ τοῦ τارسοῦ καὶ τοῦ σφιγκτήρος τῶν βλεφάρων ἐν συνεκτικῷ ἰστῷ κοιτάζουσι οἱ βολβοὶ τῶν βλεφαρίδων μετὰ τῶν σμηγματοποιῶν ἀδενίσκων αὐτῶν.

Φέρε νῦν ἰδῶμεν, τίς ὁ τρόπος τῆς χειρουργίας καὶ τίνα τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Πρίγκηψ ἑπταετῆς ἦνονε μὲ τὸ ἐπίχαρι τῆς παιδικῆς ἡλικίας μεγάλην εὐφυΐαν. Μετὰ τῶν ἡμερῶν, καθ' ἣν ἦτο τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ ὀλοκλήρου συναναστροφῆς, γέρων στρατηγῆς, μάρτυς τῶν ἐπιδαφιλευομένων αὐτῶν ἐπαίνων, εἶπε μετὰ τινος κακονοίας· τὰ παιδία, τὰ ὀπαῖα ἔχουσι πολὺ πνεῦμα εἰς τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν, ἔχουσι συνήθως πολλὰ ὀλίγον, ὅταν μεγαλώσωσι. Λαιπὸν, στρατηγέ, εἶπε διακόψας αὐτὸν ὁ Πρίγκηψ, εἰς τῆς παιδικῆς σοφῆς ἡλικίας πρέπει νὰ εἴχετε παραπολὺ πνεῦμα.

ΜΥΘΟΣ.

Ο ΨΙΤΤΑΚΟΣ.

Ἄρχαϊός τις ναύτης ἠγόρασεν εἰς τινα μεμακρυσμένην χώραν ψιττακόν, ὅστις ἔλαμπε διὰ τῶν ωραίων πρασίνων καὶ στιλπνῶν αὐτοῦ πτερῶν. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐσκόπει νὰ φέρῃ αὐτὸν ὡς δῶρον ἐκ τοῦ ταξειδίου του εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ ἐμποροῦ, ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ ὁποίου ὑπῆρτεν.

Ἐπανακάμψαντα εἰς τὴν πατρίδα κατέλαβεν αὐτὸν τοσοῦτον σφοδρὸς βῆξις, ὥστε ὤφειλεν ὡς ἐκ τούτου νὰ ἀποστη ἀπὸ πάσης ἐργασίας. Κατὰ τὰς ὥρας λοιπὸν τῆς ἀναπαύσεώς του ἐδίδασκε τὸ πτηνὸν νὰ ἐκφωνῇ λέξεις τινὰς δι' ὧν ἢ μικρὰ Φαννὴ θὰ ἠὲ εὐχαριστεῖτο παραπολύ. Ὁ δὲ ναύτης προσέφερε τὸ δῶρον, ἔκραξε τὸ πτηνὸν ἀληθῶς πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τῶν γονέων καὶ τῆς θυγατρὸς, «Ζήτω ἡ Φαννὴ!» Ἀλλὰ μόλις εἶχεν ἐκφωνήσῃ ταύτας τὰς λέξεις, καὶ πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ ναύτου ἤρχισε νὰ βῆχη καὶ νὰ ξηροβήχῃ μὲ τόσον ἀηδῆ τρόπον, ὥστε εἰς ὄλους ἐπροξένησε σφοδρὸν γέλωτα.

Ἡ Φαννὴ εἶπεν· «εἶναι μωρία τοῦ ψιττακοῦ, τὸ νὰ μιμῆται ὄχι μόνον τὰς λέξεις ἀλλὰ καὶ τὸν βῆχα τοῦ διδασκάλου του.» Ἡ μήτηρ ὅμως αὐτῆς ἐκδιώξασα τὸν ψιττακόν ἐκ τῆς οἰκίας εἶπε πρὸς τὰ τέκνα τῆς. «Ὅσω μωρὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ πτηνὸν τοῦτο, μᾶς δίδει ἐν τούτοις τὸ σοφὸν μάθημα, ὅτι ὀφείλομεν μόνον τὸ κόσμιον καὶ καλὸν νὰ μιμῶμεθα, ἔπερ παρατηροῦμεν εἰς τοὺς ἄλλους, οὐχὶ δὲ τὸ ἀκόσμιον καὶ κακόν.

Ἡ δὲ βλέψῃς τέκνον μου ἔς τοὺς ἄλλους μὴ μιμῆσαι ἄλλως ἀξιογέλαστος καὶ μισητός θὰ ᾖσαι.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

Ο ΜΠΛΟΗΕΩΝ.

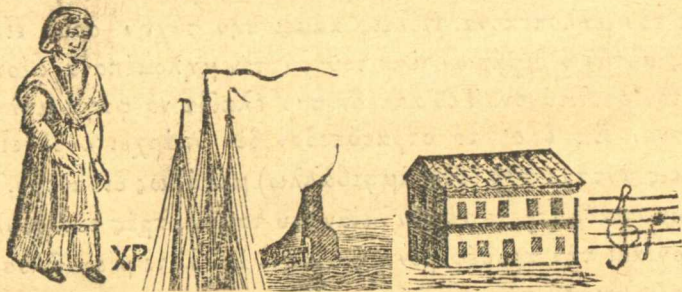
Ὁ σουλτάνος Μασοῦδ ἐξῆλθέ ποτε κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀνατολῆς μὲ μέρος τοῦ στρατοῦ του εἰς τὸ κυνήγιον. Ἐνῶ δὲ περιφέρετο μόνος τῇ δεκάκεισε, εὔρε χωρικὸν ὑπὸ δένδρον καθήμενον, τίλλοντα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ κλαίοντα ἀπαρηγόρητα. Ὁ σουλτάνος ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἠρώτησε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἔκλαιε καὶ ὠδύρετο. Βασιλεῦ, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, εἶχον ἕνα μόνον μηλοπέποννα, τὸν ὁποῖον μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν περαιοῦμαι καὶ ἐθεράπευον. Οὗτος ἦτο ὁ μόνος μου πλεῖστος, καὶ ἤλπίζον νὰ πωλήσω αὐτὸν εἰς ὑψηλὴν τιμὴν, διὰ νὰ πορευθῶ ἐγὼ καὶ τὰ τέκνα μου. Καὶ ὅμως τοῦτον ἐπ' ἀκριβὲς τὸν μηλοπέποννα μὲ ἀφῆρπασεν εἰς τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ σουλτάνου. Μένε ἡσυχος, εἶπεν ὁ σουλτάνος, διότι ἡ ἰδιοκτησία σου δὲν εἶναι χαμένη, καὶ κράξας εὐθὺς ἕνα τῶν θεραπόντων του, λέγει πρὸς αὐτόν. Ἐπεθύμησα πολὺ νὰ φάγω σήμερον μηλοπέποννα· ἐὰν δυνηθῆς νὰ εὔρης ἕνα, θέλω τὸν πληρώσει ἀκριβώτατα. Ὁ θεράπων διέτρεξεν ὄλας τὰς σκηνὰς τοῦ στρατοῦ, μέχρις ὅτου εὔρεν ἐκεῖνον, ὅστις εἶχε τὸν μηλοπέποννα. Θέλεις κάμει τὴν τύχην σου, εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ θεράπων, ἐὰν τοῦτον τὸν μηλοπέποννα φέρῃς εἰς τὸν σουλτάνον. Τοῦ κατέβη παρ' ἐλπίδα νὰ φάγῃ μηλοπέποννα. Εἰς ὄλον τὸ στρατόπεδον δὲν ὑπάρχει οὐδὲ εἷς. Θέλεις ἀνταμειφθῆ (δὲν ἀμφιβάλλω) μεγάλως δι' αὐτόν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔτρεξε μὲ τὴν λείαν του ταχέως πρὸς τὸν σουλτάνον καὶ τὴν προσέφερεν εἰς αὐτόν. Βάλλετε μίαν ἄλυσιν εἰς τὸν λαιμόν του, εἶπεν ὁ σουλτάνος· εἶτα στραφεῖς πρὸς τὸν χωρικὸν λέγει. Λάβε αὐτόν μετὰ σεαυτοῦ. Εἶναι δεῦλός (σκλάβος) σου. Πώλησέ τον ἢ κάμει τον, ὅ,τι σοὶ ἀρέσκει. Ὁ χωρικός εὐχαρίστησε τὸν σουλτάνον, καὶ τὸν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ δεμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν. Ἀφεῖ ὅμως ἀπεμα-

κρύνθησαν ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ σουλτάνου, ἤρχισεν ὁ ἀξιωματικὸς νὰ διαπραγματεύεται μὲ τὸν νέον κύριόν του περὶ τῆς ἐλευθερίας. Τῷ προσέφερε 500 φλωρία πρὸς τοῦτο· ὁ δὲ πτωχὸς χωρικός, θαμβωθείς ἀπὸ τὸ μέγα τοῦτο ποσόν, ἔλαβεν αὐτὸ ἀνευ δισταγμοῦ· διότι ἐνόμισεν, ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελεπωλῆσει τόσον τὸν μηλοπέπονά του. Ἀπέλυσεν ἔπειτα τὸν ἀξιωματικὸν καὶ ἐσπευσε πλήρης χαρᾶς μὲ τὰ χρήματα πρὸς τὸν σουλτάνον, διὰ νὰ τῷ ἀγγείλῃ τὴν γενομένην πώλησιν. Εὐχαριστήθη εἰς πολλὰ ταπεινὴν τιμὴν, εἶπεν ὁ Σουλτάνος. Ὁ νόμος σοὶ παρεχώρει ὅλην τὴν περιουσίαν του· διότι καὶ οὗτος ἠθέλησε νὰ σοῦ ἀφαιρέσῃ πᾶν ὅ,τι εἶχες.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ἡ πρώτη μου τῶν συλλαβῶν συλλογισμὸν ἐμφάνει,
νησίδιον δὲ ἱερὸν τὸ ὄλον μου ἐν γένει.
Τμήμα σιδήρου τῶν κοινῶν, πλὴν σφυρηλατημένον,
παρίσταμαι, ἂν μὲ ἰδῆς ἀποκεφαλισμένον.

ΓΡΙΦΟΣ.

ΛΥΣΙΣ

Τοῦ ἐν τῷ Δ'. τεύχει γρίφου «Θάλασσα, Πῦρ καὶ Γυνή κακὰ τρία» τοῦ δὲ αἰνίγματος, «Γέρανος».